

ਨਜੀਬ

ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੈਣੀ

ਛੋਟੇ ਤਾਂ ਉਨਦੀ ਖਾਉਣੀ ਸੀ,
ਪਰ ਉਹ ਤਾਂ ਜੱਥੀ ਰੱਬ ਨੇ ਗਈ,
ਤੇ ਰੱਬ ਦਿਖਾਈ ਨਹੀਂ ਦੰਦਾ।

ਨਸੀਬੋ

ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਆਈ ਅੱਜ ਮੈਂ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਚੁੱਕਿਆ ਤੇ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉੱਥੇ ਇੱਕਾ ਦੁੱਕੇ ਹੀ ਬੰਦੇ ਸਨ। ਆਸ ਪਾਸ ਸੋਹਣਾ ਮਾਰੋਲ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਮ ਸ਼ਾਂਤਮਈ। ਪਰ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਸ਼ਾਂਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਏਨੀ ਜਿਆਦਾ ਬੇਚੈਨੀ ਕਿ ਹਾਲ ਬੇਹਾਲ ਸੀ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿੰਨੇ ਦਿਨ ਹੋ ਗਏ ਸਨ ਉਸ ਨਾਲ ਗੱਲ ਹੋਈ ਨੂੰ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਸ ਨੇ ਕਿਤੇ ਹੋਰ ਦਿਲ ਲਾ ਲਿਆ ਲੱਗਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਚੰਗੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਵਾਕਫ਼ ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੋਂ ਉਸਦੇ ਦਿਲ ਦੇ ਹਾਲ ਤੋਂ ਉਸਦੀਆਂ ਕਿਸੇ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਵੱਧਦੀਆਂ ਖਿੱਚਾਂ ਤੋਂ। ਮੈਂ ਨਿੱਤ ਹੀ ਦਰਿਆ ਦੇ ਆਸ ਪਾਸ ਬਣੀਆਂ ਪਾਰਕਾਂ ਤੇ ਸੜਕਾਂ ਵੱਲ ਸ਼ਾਮ ਨੂੰ ਸੈਰ ਲਈ ਆਉਂਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਅਜੇ ਚਾਰ ਕੁ ਹੀ ਵਜੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਹੈੱਡਫੋਨ ਲਗਾਏ ਤੇ ਉੱਚੀ ਆਵਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਦਿਲਜੀਤ ਦੀ ਫਿਲਮ ਸੂਰਮਾ ਦਾ ਗਾਣਾ "ਇਸ਼ਕ ਦੀ ਬਾਜੀਆਂ" ਲਗਾ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਕਰੀਬ 10-12 ਵਾਰ ਮੈਂ ਉਹੀ ਗਾਣਾ ਸੁਣਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਅਮਰਿੰਦਰ ਗਿੱਲ ਦਾ "ਰਾਹ" ਗਾਣਾ ਲਗਾ ਲਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਭਰਿਆ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਪੀੜ ਤਾਂ ਬੇਹੱਦ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ ਪਰ ਸਵਾਦ ਵੀ ਬਹੁਤ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਇੱਕ ਬੈਂਚ ਤੇ ਬੈਠਾ ਸੀ ਗਾਣੇ ਆਪਣੇ ਆਪ ਬਦਲਦੇ ਜਾ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਏਦਾਂ ਬੈਠੇ ਨੂੰ ਕਰੀਬ ਡੇਢ ਘੰਟਾ ਗੁਜਰ ਗਿਆ ਹੋਣਾ।

ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਦੇ ਧੂੰਏਂ ਦੀ ਮਹਿਕ ਆਉਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਮ ਅੱਖਾਂ ਖੋਲ੍ਹੀਆਂ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੀ ਇੱਕ ਬੈਠਾ ਬੰਦਾ ਸਿਗਰਟ ਦੇ ਸੂਟੇ ਖਿੱਚ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਸਿਗਰਟ ਪਸੰਦ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਇਹ ਨਹੀਂ ਕਿ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਆਪ ਕਦੇ ਪੀਤੀ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਪਰ ਇੱਕ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਤੋਂ ਮੈਂ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਦੇ ਕੋਲ ਦੀ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਲੰਘਿਆ। ਅਗਰ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਵਾਲਾ ਆਵੇ ਤਾਂ ਮੈਂ

ਆਪ ਹੀ ਦੂਰ ਹੋ ਜਾਂਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਦੂਰ ਹੋਣ ਲਈ ਆਖ ਦੈਂਦਾ। ਪਰ ਉਸ ਦਿਨ ਨਾ ਤਾਂ ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਉਸ ਆਦਮੀ ਨੂੰ ਦੂਰ ਹੋਣ ਲਈ ਕਿਹਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਉਹ ਮਹਿਕ। ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਸ ਸਿਗਰਟ ਪੀਣ ਵਾਲੇ ਨੂੰ ਇਸਦਾ ਨਸ਼ਾ ਘੱਟ ਤੇ ਮੈਨੂੰ ਵਧੇਰੇ ਹੋ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਚਾਪ ਫਿਰ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕਰ ਗਾਏ ਸੁਣਨ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹੋ ਗਿਆ। ਕੁਝ ਹੀ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਮਹਿਕ ਬੰਦ ਹੋ ਗਈ। ਦਰਿਆ ਦੇ ਨੇੜੇ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਕਾਫੀ ਠੰਡੀ ਤੇ ਖੁਸ਼ਬੂਦਾਰ ਚੱਲਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ ਜਿਸ ਕਾਰਨ ਸਿਗਰਟ ਦੀ ਮਹਿਕ ਨੂੰ ਉੱਥੇ ਦੀ ਹਵਾ ਨੇ ਝੱਟ ਪੱਟ ਹੀ ਬਦਲ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ। ਉਹ ਆਦਮੀ ਜਾ ਚੁੱਕਾ ਸੀ ਤੇ ਮੈਂ ਅਜੇ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਬੈਠਾ ਸੀ।

ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਅੱਖਾਂ ਬੰਦ ਕੀਤੀਆਂ ਤੇ ਮਸਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਅੰਦਰੋਂ ਅੰਦਰੀ ਤਾਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਇੱਕ ਮਸਤ ਫਕੀਰ ਵਾਂਗ ਘੁੰਗਰੂ ਬੰਨ੍ਹ ਨੱਚ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ ਤੇ ਬਾਹਰੋਂ ਉਸ ਮਲਾਹ ਜਿਹਾ ਹਾਲ ਸੀ ਜਿਸ ਕੋਲ ਦਰਿਆ ਪਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਇੱਕ ਹੀ ਬੇੜੀ ਹੋਵੇ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਵਹਿੰਦੇ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਦੂਰ ਜਾਂਦੀ ਦਿਖਾਈ ਦੈਂਦੀ ਹੋਵੇ। ਤੇ ਮਲਾਹ ਬਸ ਕੰਢੇ ਤੇ ਬੈਠਾ ਰੱਬ ਦੀ ਰਹਿਮਤ ਦੀ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਹੋਵੇ ਕਿ ਬੇੜੀ ਉਸ ਵੱਲ ਵਹਿ ਕੇ ਆਜੇ। ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਰੱਬ ਦੀ ਅੱਖ ਅੱਜਕੱਲ੍ਹ ਉਸਦੇ ਨਿਰਾਸ਼ਾ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੋਂ ਵਾਂਝੀ ਸੀ।

ਮੇਰੇ ਆਸ ਪਾਸ ਫੁੱਲਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਸੀ। ਰੰਗ ਬਿਰੰਗੀਆਂ ਵੇਲਾਂ ਤੇ ਉੱਚੇ ਉੱਚੇ ਸਫੈਦੇ। ਇੱਕ ਅਮਲਤਾਸ ਬੂਟੇ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਬਣੀ ਝੰਪੜੀ ਦੇ ਹੇਠਾਂ ਡੱਠੇ ਬੈਂਚ ਤੇ ਮੈਂ ਬੈਠਾ ਹੋਇਆ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਉੱਪਰ ਬਸ ਕਾਨਿਆਂ ਦੀ ਛੱਤ ਤੇ ਜੇ ਚਾਰੇ ਪਾਸੇ ਤੋਂ ਖੁੱਲ੍ਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਗਾਏ ਸੁਣਦਾ ਸੁਣਦਾ ਖੁੱਲ੍ਹੀਆਂ ਅੱਖਾਂ ਨਾਲ ਸਾਹਮਣੇ ਵਗਦੇ ਜੀ.ਟੀ. ਰੋਡ ਤੇ ਲਗਾਤਾਰ ਚੱਲਦੀਆਂ ਗੱਡੀਆਂ ਦੇਖਦਾ ਹੋਇਆ ਗਾਏ ਗਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਫਿਰ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਦ ਇੱਕ ਕੁੜੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਬੈਠ ਗਈ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਗਾਣਿਆਂ ਦੀ ਆਵਾਜ਼

ਇੱਕ ਦਮ ਹੌਲੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਦੇ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਖਿਆ। ਇਹ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਆਈ ਲੱਗਦੀ ਸੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਇੱਥੇ ਦੀ ਨਵੀਂ ਵਸਨੀਕ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਖਾਸ ਧਿਆਨ ਨਾ ਦਿੱਤਾ। ਬਸ ਇੱਕ ਵਾਰ ਅੱਖ ਪੁੱਟ ਉਸ ਵੱਲ ਦੇਖਿਆ ਹੋਣਾ। ਰੰਗ ਰੂਪ ਚਿੱਟਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਇੱਕ ਦਮ ਦੁੱਧ ਦੇ ਭਾਂਤੀ। ਉਹ ਮੂੰਹ 'ਚ ਕੁਝ ਚਬਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਵਾਰ ਵਾਰ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦੀ ਤੇ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਉਸ ਵੱਲ ਝਾਤ ਮਾਰੇ ਬੈਠਾ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਚਿਰ ਪਿੱਛੋਂ ਉਹ ਬੋਲੀ..

"ਅੱਜ ਮੌਸਮ ਕਾਫੀ ਬਦਲਿਆ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਏ। ਹਵਾ ਬੜੀ ਠੰਡੀ ਚੱਲ ਰਹੀ ਅੱਜ ਤਾਂ।"

ਮੈਂ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਕੁਝ ਨਾ ਬੋਲਿਆ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਵਾਇਆ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਉਸ ਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਸੁਣਿਆ ਹੀ ਨਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਅਨੁਭਵ ਹੋ ਗਈ। ਸਿਆਲੀ ਦਿਨਾਂ 'ਚ ਮੈਂ ਸਿਰ ਤੇ ਅਕਸਰ ਟੋਪੀ ਪਾ ਰੱਖਦਾ ਹਾਂ। ਭਾਵੇਂ ਕੜਾਕੀ ਧੁੱਪ ਹੀ ਕਿਉਂ ਨਾ ਲੱਗੀ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਵਕਤ ਵੀ ਮੈਂ ਟੋਪੀ ਪਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਉਸ ਨੇ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਦੇਖਦੇ, ਮੇਰੇ ਮੂੰਹ ਅੱਗੇ ਹੱਥ ਹਿਲਾਇਆ ਤੇ ਆਖਿਆ..

"ਕੀ ਗੱਲ ਜਨਾਬ ਸੁਣ ਕੇ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਦਿੱਤਾ, ਮੈਨੂੰ ਨੀ ਸੀ ਪਤਾ ਏਥੇ ਵਾਲਿਆਂ 'ਚ ਏਨੀ ਆਕੜ ਏ।"

ਮੈਂ ਫੇਨ ਤੋਂ ਗਾਣੇ ਬੰਦ ਕੀਤੇ ਤੇ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਲੱਗੇ ਹੈਂਡਫੋਨ ਹਟਾਏ ਤੇ ਅਣਜਾਣ ਬਣਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ...

"ਹਾਂਜੀ.. ਮੁਆਫ ਕਰਨਾ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਸੀ।"

"ਧਿਆਨ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਰ ਪਾਸੇ, ਬਸ ਆਕੜ ਦੇ ਦਿਖਾਵੇ ਕਰਨੇ ਹੁੰਦੇ ਨੇ।" ਉਸਨੇ ਮੂੰਹ ਬਣਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ।

ਮੈਨੂੰ ਥੋੜੀ ਜਿਹੀ ਹੈਰਾਨੀ ਲੱਗੀ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਨਾਲ ਏਦਾਂ ਕਿਵੇਂ ਕੋਈ ਗੱਲ ਕਰ ਸਕਦਾ ਏ। ਪਰ ਮੈਂ ਸਮਝ ਗਿਆ ਕਿ ਕੁੜੀ ਏਥੇ ਨਵੀਂ ਆਈ ਲੱਗਦੀ ਏ ਤੇ ਉਹ ਵੀ ਕਿਸੇ ਚੰਗੇ ਸ਼ਹਿਰ ਤੋਂ, ਜਿੱਥੇ ਕੁੜੀਆਂ ਅਕਸਰ ਅਣਜਾਣ ਮੁੰਡਿਆਂ ਨਾਲ ਬੇਝਿਜਕ ਗੱਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਸ਼ਰਮ ਮਹਿਸੂਸ ਨਹੀਂ ਕਰਦੀਆਂ। ਮੈਂ ਝੂਠੀ ਜਿਹੀ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਹੱਸ ਕੇ ਕਿਹਾ..

"ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਆਕੜ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦੀ.. ਬਸ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਗਾਣੇ ਸੁਣ ਰਿਹਾ ਸੀ।"

"ਮੈਂ ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਕਾਫੀ ਬਦਲਿਆ ਲੱਗਦਾ।"

ਉਸਨੇ ਏਵੇਂ ਕਿਹਾ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਮੌਸਮ ਬਾਰੇ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੀ ਹੋਵੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੀ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੱਕਣੀ ਮੈਨੂੰ ਇਹੀ ਅਨੁਭਵ ਕਰਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਨੂੰ ਟੋਕਦੇ ਆਖਿਆ..

"ਮੌਸਮ ਤਾਂ ਬੜੇ ਦਿਨਾਂ ਦਾ ਬਦਲਿਆ ਏ। ਬਸ ਘਰੋਂ ਬਾਹਰ ਅੱਜ ਵੇਲੇ ਨਾਲ ਆ ਗਏ। ਇਸ ਲਈ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁਣ ਹੋਇਆ। ਮੌਸਮ ਤਾਂ ਓਵੇਂ ਹੀ ਏ, ਵਕਤ ਬਦਲ ਗਿਆ ਏ।"

"ਹਾਹਾਹਾ.. ਮੈਂ ਜਾਣਦੀ ਸੀ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹੀ ਜੁਆਬ ਹੋਣਾ।" ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਕਿਹਾ।

ਉਹ ਕਿਵੇਂ ਜਾਣਦੀ ਭਲਾ? ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਾ ਲੱਗੀ। ਕੁੜੀ ਬਹੁਤੀ ਤੇਜ਼ ਲੱਗੀ ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਵੇਖਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਮੂੰਹ ਘੁੰਮਾ ਲਿਆ। ਉਹ ਉੱਠੀ ਤੇ ਬੋਲੀ..

"ਚਲੋ ਫਿਰ ਮਿਲਦੇ ਕਿਤੇ। ਮੇਰਾ ਵਕਤ ਹੋ ਗਿਆ ਘਰ ਜਾਣ ਦਾ, ਤੇ ਸ਼ਾਇਦ ਤੁਹਾਡਾ ਵੀ.. ਬਾਏ।"

ਮੈਂ ਬਸ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਇਸਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਉਹ ਮੇਰੀ ਬਾਏ ਸੁਣਦੀ, ਭੱਜਦੀ ਹੋਈ ਉਹ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਦਾ ਹੀ ਰਹਿ ਗਿਆ। ਇੰਝ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਕੁਝ ਚਿਰ ਲਈ ਉਸਦੇ ਆਗਮਨ ਨੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਪਲਟਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਹੋਵੇ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਜਾਂਦਿਆਂ ਹੀ ਮੈਂ ਫੋਨ ਚਾਲੂ ਕਰ ਵਕਤ ਵੇਖਿਆ ਤਾਂ ਫੋਨ ਦੀ ਸਕਰੀਨ ਤੇ ਲੱਗੇ ਉਸਦੀ ਫੋਟੋ ਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਉਸਦੀ ਯਾਦ ਵੱਲ ਵਧਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਅਣਦੇਖਿਆ ਜਿਹਾ ਕਰ ਕੰਨਾਂ ਵਿੱਚ ਮੁੜ ਤੋਂ ਹੈਂਡ ਫੋਨ ਲਗਾਏ ਤੇ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਚੱਕ ਤੇਜ਼ ਰਫਤਾਰ ਨਾਲ ਗਾਏ ਸੁਣਦਾ ਘਰ ਅੱਪੜ ਆਇਆ। ਹੱਥ ਪੈਰ ਧੇ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਖਾਧਾ ਤੇ ਉਸਦੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਸੁਣੀਆਂ ਜੋ ਮੈਂ ਅਕਸਰ ਰਿਕਾਰਡ ਕਰਦਾ ਹੁੰਦਾ ਸੀ ਤੇ ਉਸਦੇ ਵਿਅਸਤ ਹੋਣ ਤੇ ਸੁਣਦਾ ਸੀ।

ਦਿਨ ਗੁਜਰਿਆ ਤੇ ਰਾਤ ਬੜੀ ਐਥੀ ਲੰਘੀ। ਸਾਰੀ ਰਾਤ ਉਸਲ ਵੱਟੀਆਂ ਖਾਂਦਾ ਰਿਹਾ। ਕਰੀਬ 11 ਵਜੇ ਮੈਂ ਫੋਨ ਨੂੰ ਬੰਦ ਕਰ ਇੱਕ ਪਾਸੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਤੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਸ਼ਾਇਦ ਸੌਣ ਨਾਲ ਮਨ ਤੇ ਪਿਆ ਬੋਝ ਜਿਹਾ ਹਲਕਾ ਲੱਗਣ ਲੱਗ ਪਵੇ। ਪਰ ਖਿਆਲੀ ਪੁਲਾਵਾਂ ਨੇ ਐਸਾ ਘੇਰਿਆ ਕਿ ਕਦ 4 ਵੱਜ ਗਏ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ। ਉਂਝ ਇਹ ਨਵੀਂ ਗੱਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਈ। ਇਹੋ ਜਿਹੇ ਹਾਲਾਤਾਂ 'ਚੋਂ ਮੈਂ ਪਹਿਲਾਂ ਵੀ ਗੁਜਰ ਚੁੱਕਾ। ਹਾਂ ਉਸ ਵਕਤ ਮੇਰੀ ਉਮਰ ਇਹ ਸਭ ਸਮਝਣ ਦੇ ਕਾਬਿਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਸ਼ਾਇਦ। ਇੱਕ ਪੀੜ ਤੇ ਅੱਥਰੂ ਵਹਾ ਮਨ ਹਲਕਾ ਕਰ ਲੈਂਦਾ ਸੀ। ਕੁਝ ਜਿਗਰੀ ਯਾਰ ਵੀ ਸਨ ਬਚਪਨ ਦੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲ ਦੀ ਹਰ ਗੱਲ ਖੇਲ੍ਹੇ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਮਨ ਦੀ ਹਾਲਤ ਦੱਸ ਰੱਬ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਪਾਸੇ ਕਰ ਲਿਆ ਹੋਵੇ ਤੇ ਰੱਬ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਕੰਮ ਛੱਡ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਆ ਖਲੋਤਾ ਹੋਵੇ। ਉਮਰ ਤੇ ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ

ਛੋਟਾ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਚੀਜ਼ਾਂ ਆਸਾਨ ਜਰੂਰ ਸੀ ਪਰ ਪੀੜ ਵਧੇਰੇ ਤੇ ਸਹਿਣ ਸ਼ਕਤੀ ਨਾ ਮਾਤਰ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਬਚਪਨ ਦੀ ਵੀ ਆਪਣੀ ਸੀਮਾ ਸੀ ਜੋ ਵਕਤ ਦੇ ਨਾਲ ਖਤਮ ਹੋ ਗਈ। ਸੋਚ ਦਾ ਦਾਇਰਾ ਖੁੱਲ੍ਹਣ ਦੇ ਨਾਲ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਰਾਹ ਤੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਬੇਚੈਨੀਆਂ ਵਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਇਜ਼ਾਫਾ ਹੋ ਗਿਆ।

ਖੈਰ ਸਾਢੇ ਕੁ ਚਾਰ ਵਜੇ ਨੀਂਦ ਆਈ ਤੇ ਅੱਠ ਵਜੇ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹੀ। ਉਸਦਾ ਪ੍ਰਭਾਵ ਏਨਾਂ ਜਿਆਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹਨਾਂ ਤਿੰਨ ਚਾਰ ਘੰਟਿਆਂ ਦੀ ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਵੀ ਓਹੀ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦੀ ਰਹੀ। ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਨਹਾ ਧੋ ਪਾਠ ਕੀਤਾ, ਤੇ ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਪੀ ਤਿਆਰ ਹੋ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਚੱਕ ਭੂਆ ਦੇ ਪਿੰਡ ਨੂੰ ਤੁਰ ਪਿਆ। ਉੱਥੇ ਵਿਆਹ ਸੀ ਭੂਆ ਦੇ ਮੁੰਡੇ ਦਾ। ਮੈਂ ਸੋਚਿਆ ਕਿ ਚੱਲ ਰੋਣਕ ਵਿੱਚ ਜਾ ਕੇ ਮਨ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਪਾਸੇ ਲੱਗ ਜਾਵੂ ਤਾਂ ਥੋੜੀ ਰਾਹਤ ਮਿਲਜੂ। ਪਰ ਤਸਵੀਰਾਂ ਰਾਹਤ ਨਹੀਂ ਬੇਚੈਨੀਆਂ ਪ੍ਰਦਾਨ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਵਾਰ ਵਾਰ ਜੇਬ 'ਚੋਂ ਫੋਨ ਕੱਢ ਉਸਦੀ ਤਸਵੀਰ ਵੇਖਦਾ ਤੇ ਭਰੇ ਪਏ ਮਨ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰੱਖਣ ਦੀ ਜੱਦੋ ਜ਼ਹਿਦ ਕਰਦਾ। ਭੂਆ ਪਿੰਡ ਸਭ ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਖੁਸ਼ ਹੋਏ। ਉੱਥੇ 2 3 ਜਣੇ ਬੁੰਦੀ ਕੱਢਣ ਵਿੱਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਸਨ ਤੇ ਬਹੁਤੇ ਸ਼ਰਾਬ ਕੱਢਣ ਵਾਲਿਆਂ ਦੇ ਆਸੇ ਪਾਸੇ ਘੇਰਾ ਬਣਾਈ ਖੜੇ ਸੀ। ਵਿਆਹ ਦੇ ਕਾਰਨ ਘਰੇ ਹੀ ਦੇਸੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਭੱਠੀ ਲਾਈ ਹੋਈ ਸੀ। ਬੜੇ ਲੰਮੇ ਅਰਸੇ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਲੱਗੀ ਭੱਠੀ ਵੇਖਣ ਨੂੰ ਮਿਲੀ। ਮੈਂ ਪੀਂਦਾ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਹਾਂ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਸ ਦਿਨ ਉਬਾਲੇ ਮਾਰਦੀ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਹਿਕ ਮੈਨੂੰ ਚੰਗੀ ਲੱਗ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਭੱਠੀ ਦੇ ਕੋਲ ਹੀ ਕੁਰਸੀ ਡਾਹ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਭੱਠੀ ਵਿੱਚੋਂ ਨਿਕਲਦਾ ਧੂੰਆਂ ਜਿਵੇਂ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਰਾਹਤ ਬਖਸ਼ ਰਿਹਾ ਹੋਵੇ। ਉਸ ਵਕਤ ਇਹੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ।

ਚਾਹ ਪਾਣੀ ਉੱਥੇ ਬੈਠਿਆ ਹੀ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਆ ਗਿਆ। ਤੱਤੀ ਤੱਤੀ ਨਿਕਲਦੀ ਬੁੰਦੀ ਤੇ ਸ਼ੱਕਰਪਾਰਿਆਂ ਨੇ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਰਾਬ ਦੀ ਮਹਿਕ ਨਾਲ ਹੋਈ ਮਸਤੀ ਨੂੰ ਵਧਾ

ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਉੱਥੇ ਲਗਭਗ ਸਾਰਾ ਦਿਨ ਰਿਹਾ ਤੇ ਰਾਤ ਵੀ ਉੱਥੇ ਹੀ ਪੈ ਗਿਆ। ਅਗਲੇ ਦੋ ਦਿਨ ਵਿਆਹ ਵਿੱਚ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਲੰਘੇ ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਇੱਕ ਪਲ ਲਈ ਭਟਕਣ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਨਾ ਮਿਲੀ। ਮੈਨੂੰ ਨਾ ਤਾਂ ਸੌਣ ਵੇਲੇ ਚੈਨ ਆਉਂਦਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਜਾਗਦੇ। ਹਰ ਵੇਲੇ ਦਿਮਾਗ ਤੇ ਇੱਕ ਬੋਝ ਜਿਹਾ ਬਣਿਆ ਪਿਆ ਸੀ। ਮਨ ਵਿੱਚ ਅਣਗਿਣਤ ਸਵਾਲ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਸ਼ਾਇਦ ਮੈਂ ਜਾਣਦਾ ਸੀ ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਸੋਚਣ ਤੇ ਮਜ਼ਬੂਰ ਕਰਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਏਨਾਂ ਬੇ-ਵੱਸ ਮੈਂ ਖੁਦ ਨੂੰ ਕਦੇ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ।

ਇੱਕ ਰੋਜ਼ ਮੈਂ 2 ਕੁ ਵਜੇ ਦੇ ਕਰੀਬ ਦਿਨ ਵੇਲੇ ਹੀ ਸੌਂ ਗਿਆ। ਕੋਈ ਖਾਸ ਕੰਮ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰਨ ਲਈ। ਮਨ ਨੂੰ ਥੋੜ੍ਹਾ ਅਰਾਮ ਦੇਣ ਲਈ ਮੈਂ ਲੰਮੇ ਪਿਆ ਤਾਂ, ਪੈਦਿਆਂ ਸਾਰ ਹੀ ਨੀਂਦ ਆ ਗਈ। ਨੀਂਦ ਵਿੱਚ ਮਨ ਇੱਕ ਜਗ੍ਹਾ ਨਹੀਂ ਟਿੱਕਦਾ। ਸੁਪਨੇ ਇੰਝ ਆਉਂਦੇ ਨੇ ਕਿ ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੇ ਮਗਰ ਰਹੇ ਹੁੰਦੇ ਹੋ ਤੇ ਸਾਹਮਣੇ ਕੋਈ ਹੋਰ ਆ ਜਾਂਦਾ ਹੈ, ਤੇ ਇੰਝ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਏਸੇ ਦੀ ਤਲਾਸ਼ ਹੋ ਰਹੀ ਸੀ। ਕਿਸੇ ਵਕਤ ਲੱਗਦਾ ਕਿ ਬਸ ਹੁਣ ਆਪਾਂ ਮਰਨ ਹੀ ਵਾਲੇ ਹਾਂ ਪਰ ਅਫਸੋਸ ਸੁਪਨੇ 'ਚ ਕਦੇ ਕੋਈ ਮਰਦਾ ਨਹੀਂ, ਹਮੇਸ਼ਾ ਉਹ ਚੀਜ਼ਾਂ ਹੁੰਦੀਆਂ ਨੇ ਜੋ ਸ਼ਾਇਦ ਕਦੇ ਅਸਲੀਅਤ ਵਿੱਚ ਹੋਈਆਂ ਸੰਭਵ ਨਹੀਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਕਿਸੇ ਵੇਲੇ ਮਨ ਸਵਰਗਾਂ ਦੀ ਸੈਰ 'ਚ ਮਸ਼ਰੂਫ ਹੁੰਦਾ ਤੇ ਪਲਕ ਝਪਕਦੇ ਹੀ ਨਰਕਾਂ ਦੇ ਮੰਡਲਾਂ ਵਿੱਚ ਆ ਡਿੱਗਦਾ। ਏਵੇਂ ਦਾ ਉਸ ਵਕਤ ਕੁਝ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਸੁਪਨਾ ਕਿਸੇ ਨਜ਼ਾਰੇ ਦਾ ਦੇਖ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦਮ ਖਿਆਲ ਦਾ ਘੁਮਾਵ ਉਸਦੀ ਤਰਫ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ।

ਉਸਦਾ ਸੁਪਨਾ ਪਹਿਲੀ ਵਾਰ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆਇਆ। ਹਰ ਵਕਤ ਆਉਂਦਾ ਹੈ ਪਰ ਜੇ ਉਸ ਦਿਨ ਹੋਇਆ ਸ਼ਾਇਦ ਹੀ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਵਿੱਚ ਮਸਤ ਸੀ ਕਿ ਇੱਕ ਦਮ ਉਹ ਨਜ਼ਰੀਂ ਪੈ ਗਈ। ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਦੇ ਸਾਰ ਹੀ ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਤਰਫ

ਭੱਜਾ ਤੇ ਉਸਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈਂਦੇ ਹੋਏ ਉਸਨੂੰ ਰੋਕਣ ਲਈ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਲਗਾਈਆਂ। ਉਹ ਅੱਗੇ ਅੱਗੇ ਤੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਪਿੱਛੇ। ਜਾਮਨੀ ਰੰਗ ਦਾ ਸੂਟ ਪਾਇਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਉਸਨੇ, ਜਿਸ ਤੇ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀਆਂ ਬੂਟੀਆਂ ਵਾਲੀ ਕਢਾਈ ਤੇ ਗਲ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਸੀ। ਇੰਝ ਲੱਗ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਈਦ ਦਾ ਚੰਨ ਅੱਜ ਧਰਤੀ ਤੇ ਉੱਤਰ ਆਇਆ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਉਸਦੀ ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦੀ ਖਿੱਚ ਕਾਰਨ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਭੱਜਦਾ ਉਸ ਵੱਲ ਵੱਧਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਭੱਜ ਕੇ ਜਾ ਉਸ ਨੂੰ ਪਿੱਛੋਂ ਫੜ ਲਿਆ ਤੇ ਆਪਣੇ ਕਲਾਵੇ ਵਿੱਚ ਲੈਣ ਲੱਗਾ। ਉਸਨੇ ਰੋਸ ਜਤਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਮਸਾਂ ਹੀ ਦੇ ਚਾਰ ਪਲ ਨਖਰਾ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਘੁੰਮਦੀ ਹੋਈ ਨੇ ਮੇਰੇ ਗਲ ਨੂੰ ਬਾਂਹਾਂ ਪਾ ਲਈਆਂ ਤੇ ਮੂੰਹੋਂ ਕੁਝ ਬੋਲੀ। ਕੀ ਬੋਲਿਆ ਮੈਨੂੰ ਯਾਦ ਨਾ ਰਿਹਾ। ਕਿਉਂਕਿ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਹ ਘੁੰਮੀ ਮੈਂ ਮੁਆਫੀ ਪ੍ਰਗਟ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਉਸ ਨੂੰ ਬਾਂਹਾਂ ਵਿੱਚ ਘੁੱਟ ਲਿਆ ਤੇ ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਦ ਉਸਦੇ ਹੇਠਲੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਬੁੱਲ੍ਹਾਂ ਵਿੱਚ ਲੈ ਲਿਆ। ਉਸ ਅਹਿਸਾਸ ਨੂੰ ਲਫਜ਼ਾਂ ਵਿੱਚ ਬਿਆਨ ਨਹੀਂ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਮੈਂ ਜਿਉਂ ਹੀ ਉਸਦੇ ਬੁੱਲ੍ਹ ਨੂੰ ਚੁੰਮਿਆ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਸਕੂਨ ਮਿਲਿਆ ਜਿਸ ਦੀ ਮੈਂ ਕਦੇ ਕਲਪਨਾ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਉਸ ਸਕੂਨ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਐਸਾ ਝਟਕਾ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਮੇਰੀ ਇੱਕ ਦਮ ਅੱਖ ਖੁੱਲ੍ਹ ਗਈ। ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਕਰੀਬ 10-15 ਮਿੰਟ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ। ਕੀ ਸੀ ਇਹ ਸੁਪਨਾ। ਮੈਂ ਏਨਾਂ ਬੇ-ਵੱਸ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕੀਤਾ ਤੇ ਅੰਦਰੋਂ ਏਨਾਂ ਟੁੱਟਿਆ ਕਿ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਸੁੱਝੇ। ਮੈਂ ਪਛਤਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਕਿਉਂ?

ਮੈਂ ਬਿਸਤਰ ਤੋਂ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਮੂੰਹ ਹੱਥ ਧੋ ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਚੱਕ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਨੂੰ ਚਲਾ ਗਿਆ। ਮੋਟਰਸਾਇਕਲ ਲਗਾ ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੈਰ ਕੀਤੀ ਤੇ ਫਿਰ ਆਪਣੀ ਸਕੂਨ ਮਿਲਣ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਤੇ ਜਾ ਬੈਠਾ। ਇਹੀ ਉਹ ਥਾਂ ਸੀ ਜਿੱਥੇ ਮੈਨੂੰ ਸਾਰੀ ਦੁਨੀਆ ਤੋਂ ਭੱਜਣ ਪਿੱਛੋਂ ਇਕ ਰਾਹਤ ਵਾਲੀ ਥਾਂ ਮਿਲਦੀ ਸੀ। ਜਿੱਥੇ ਮੈਂ ਇਕੱਲਾ ਕਈ ਘੰਟਿਆਂ ਬੱਧੀ ਇਕੱਲਾ ਹੀ ਸਕੂਨ ਦਾ, ਦਰਦ ਦਾ, ਪਿਆਰ ਦਾ ਅਨੰਦ ਮਾਣ ਸਕਦਾ ਸੀ। ਸੇ ਮੈਂ

ਬੈਠਾ ਆਸ ਪਾਸ ਦੇ ਮਾਹੌਲ ਨੂੰ ਦੇਖਣ ਲੱਗਾ ਤੇ ਸੁਪਨੇ ਦੇ ਉਸ ਅਹਿਸਾਸ ਭਰੇ ਖਿਆਲ ਨੂੰ ਢੇਈ ਲਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਸਮਾਂ ਕਰੀਬ ਪੌਣੇ ਕੁ ਪੰਜ ਦਾ ਹੋਵੇਗਾ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਬੈਠਾ ਤੇ ਫਿਰ ਦਰਿਆ ਦੇ ਨਾਲ ਬਣੀ ਪੱਥਰਾਂ ਦੀ ਪਗਡੰਡੀ ਤੇ ਚੱਲਣ ਲੱਗਾ। ਦਰਿਆ ਦਾ ਵਗਦਾ ਪਾਣੀ ਮੈਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ ਰੱਖਣ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਘੜਦਾ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਆਸ ਪਾਸ ਰੁੱਖਾਂ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਹੋਣ ਕਾਰਨ ਹਵਾ ਦੀ ਸਰ ਸਰ ਕਰਦੀ ਆਵਾਜ਼, ਪੰਛੀਆਂ ਦੇ ਚਹਿਕਣ ਦੀਆਂ ਆਵਾਜ਼ਾਂ ਮੇਰੇ ਕੰਨਾਂ ਨੂੰ ਅਨਹਦ ਨਾਦ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋ ਰਹੀਆਂ ਸਨ। ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਮ ਮਸਤ ਸੀ। ਕੁਝ ਦੇਰ ਚੱਲਣ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਦਰਿਆ ਦੇ ਕੰਢੇ ਦੇ ਸਭ ਤੋਂ ਨੀਵੇਂ ਪੱਥਰਾਂ ਤੇ ਦਰਿਆ ਵੱਲ ਨੂੰ ਲੱਤਾਂ ਲੰਮਕਾ ਕੇ ਬੈਠ ਗਿਆ। ਠੰਡ ਲੱਗਦੀ ਪਰ ਸਵਾਦ ਵੀ ਖਾਸਾ ਆ ਰਿਹਾ ਸੀ।

ਵੱਗਦੇ ਪਾਣੀ ਤੇ ਅੱਖਾਂ ਗੱਡੀ ਮੈਂ ਕੁਦਰਤ ਦੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਨੂੰ ਆਪਣੇ ਅੰਦਰ ਸਮਾਉਣ ਦੀ ਜੱਦੇ ਜ਼ਹਿਦ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਪਿੱਛੋਂ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ਤੋਂ ਕਿਸੇ ਨੇ ਫੜ ਮੈਨੂੰ ਝਟਕਾ ਜਿਹਾ ਦਿੱਤਾ। ਜਿਵੇਂ ਕੋਈ ਮੈਨੂੰ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਧੱਕਣ ਲੱਗਾ ਹੋਵੇ। ਮੇਰੀ ਕੁਦਰਤ ਦੇ ਅਲੌਕਿਕ ਰੂਪ ਤੋਂ ਇੱਕ ਦਮ ਸੁਰਤ ਟੁੱਟੀ ਤੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਡਿੱਗਣ ਤੋਂ ਸੰਭਾਲਦੇ ਹੋਏ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਬੈਠਿਆਂ ਹੀ ਹੱਥ ਹੇਠਾਂ ਪੱਥਰਾਂ ਨੂੰ ਪਾ ਪਿਛਾਂਹ ਨੂੰ ਘੁੰਮ ਕੇ ਵੇਖਿਆ। ਧਕੇਲਣ ਵਾਲੇ ਨੇ ਜਲਦੀ ਨਾਲ ਆਪਣਾ ਹੱਥ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚਿਆ ਤੇ ਉੱਚੀ ਉੱਚੀ ਹੱਸਣ ਲੱਗੀ। ਮੈਂ ਦੇਖਿਆ ਤਾਂ ਇਹ ਓਹੀ ਕੁੜੀ ਸੀ ਜੋ ਕੁਝ ਦਿਨ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਨੂੰ ਏਥੇ ਹੀ ਮਿਲੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਦਾ ਮਿਜ਼ਾਜ਼ ਕੁਝ ਰੌਣਕੀ ਸੀ ਤੇ ਅਣਜਾਣ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਗੱਲਾਂ ਕਰਦੀ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਹੱਦ ਹੀ ਕਰ ਦਿੱਤੀ। ਏਦਾਂ ਕਿਸੇ ਅਣਜਾਣ ਨਾਲ ਕੋਣ ਕਰਦਾ ਭਲਾ। ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਉੱਠਦਾ ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਮੋਢੇ ਤੇ ਹੱਥ ਰੱਖਦੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ..

"ਬੈਠੇ ਬੈਠੇ.. ਏਨੀ ਛੇਤੀ ਨੀ ਡਿੱਗਦੇ ਤੁਸੀਂ"

ਇਹ ਆਖ ਉਹ ਵੀ ਆਪ ਵੀ ਮਾਸਾ ਵਿੱਥ ਪਾ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਹੋ ਬੈਠ ਗਈ। ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਨਾ ਸੁੱਝੀ ਕਿ ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਆਖਾਂ। ਇੱਕ ਤਾਂ ਉਹ ਹੈ ਅਣਜਾਣ ਤੇ ਦੂਸਰੀ ਇੱਕ ਕੁੜੀ। ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਨੇ ਇਹ ਸ਼ੈਤਾਨੀ ਕਰੀ ਹੁੰਦੀ ਤਾਂ ਹੁਣ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਗਲ ਪੈ ਜਾਣਾ ਸੀ। ਪਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਉਸਨੂੰ ਕੁਝ ਵੀ ਆਖ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ। ਜਿਵੇਂ ਮੇਰੀ ਜੀਭ ਨੂੰ ਤੰਦੂਵੇ ਨੇ ਗੱਛ ਪਾ ਲਈ ਹੋਵੇ। ਇੱਕ ਸ਼ਬਦ ਤੱਕ ਜੁਬਾਨ ਤੋਂ ਨਾ ਫੁੱਟ ਹੋਇਆ। ਪਰ ਮੈਂ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਹੈਰਾਨ ਸੀ ਕਿ ਕੌਣ ਹੈ ਇਹ ਸ਼ੈਅ ਜੋ ਮੇਰੇ ਨਾਲ ਇਹ ਸਲੂਕ ਕਰ ਰਹੀ ਹੈ। ਅਚਰਜ ਜਿਹਾ ਹੋਇਆ ਮੈਂ ਉਸ ਵੱਲ ਬਸ ਤੱਕਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬੋਲੀ..

"ਕੀ ਗੱਲ ਕਿਸੇ ਹੋਰ ਦੀ ਉਡੀਕ ਸੀ?"

ਇਹ ਕੀ ਸਵਾਲ ਹੋਇਆ। ਕੀ ਕਿਸੇ ਨਾਲ ਸ਼ੁਰੂਆਤੀ ਤੌਰ ਤੇ ਗੱਲ ਕਰਨ ਲਈ ਕੋਈ ਇਹ ਸਵਾਲ ਕਰਦਾ ਹੈ? ਮੈਂ ਕੀ ਜੁਆਬ ਦੇਵਾਂ ਸਮਝ ਵਿੱਚ ਨਾ ਆਵੇ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਪਲਾਂ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਇੰਝ ਲੱਗਾ ਜਿਵੇਂ ਜੁਆਬ ਸੋਚਣ ਵਿੱਚ ਸਦੀਆਂ ਲੰਘਾ ਦਿੱਤੀਆਂ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਆਖਿਆ..

"ਨਹੀਂ ਤਾਂ"

"ਫਿਰ ਮੈਨੂੰ ਦੇਖ ਏਨੇ ਚਕਾ ਚੌਂਦ ਜਿਹੇ ਕਿਉਂ ਹੋ ਗਏ" ਉਸਨੇ ਸ਼ਰਾਰਤ ਭਰੇ ਲਹਿਜ਼ੇ ਵਿੱਚ ਆਖਿਆ।

"ਨਹੀਂ ਤੁਸੀਂ ਜਿਵੇਂ ਸ਼ਰਾਰਤ ਕੀਤੀ, ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਮ ਡਰ ਗਿਆ ਸੀ।"

"ਏਨਾ ਡਰ ਲੱਗਦਾ ਏ ਮਰਨ ਤੋਂ?" ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਨੂੰ ਖੇੜਿਆ ਤੇ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ...

"ਮੌਤ ਤੋਂ ਕਿਸਨੂੰ ਡਰ ਨਹੀਂ ਲੱਗਦਾ? ਕੋਈ ਜਿੰਨ੍ਹਾ ਮਰਜ਼ੀ ਆਖੇ ਕਿ ਉਸਨੂੰ ਮੌਤ ਦਾ ਡਰ ਨਹੀਂ ਪਰ ਸਾਹਮਣੇ ਆਈ ਦੇਖ ਮਿਣਤਾਂ ਨਿਕਲਦੀਆਂ ਨੇ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ.. ਫਿਰ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਡਰਪੇਕ ਇਨਸਾਨ ਮਲੂਮ ਹੁੰਦੇ ਹੋ।" ਉਸਨੇ ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬਨਾਵਟ ਬਣਾਉਂਦੇ ਆਖਿਆ।

"ਹਾਂ.. ਥੋੜ੍ਹਾ ਜਿਹਾ ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ। ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਜਰੂਰ ਹੋਵੋਗੇ।"

"ਮੈਨੂੰ ਵੇਖ ਕੇ ਲੱਗਦਾ ਮੈਨੂੰ ਕਿਸੇ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਡਰ ਹੋਵੇ।" ਉਸਨੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਗੁੱਸਾ ਪ੍ਰਗਟਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ।

ਉਸੇ ਹਾਵ ਭਾਵ ਵੇਖ ਮੈਂ ਦਚੁੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਅੱਜ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਮੈਂ ਕਦੇ ਇਸ ਤਰ੍ਹਾਂ ਦੀ ਔਰਤ ਨਾਲ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬੈਠਾ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਸਵਾਲ ਜੁਆਬ ਕਰੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ। ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਤੱਕਦੇ ਹੋਏ ਜੁਆਬ ਦਾ ਇੰਤਜਾਰ ਕੀਤਾ ਇੱਕ ਦੇ ਪਲ ਬਾਅਦ ਫਿਰ ਤੋਂ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲੀ..

"ਵੈਸੇ ਅੱਜ ਮੌਸਮ 'ਚ ਮਿਠਾਸ ਕਾਫੀ ਹੈ। ਜਿਵੇਂ ਤਾਜ਼ਾ ਤਾਜ਼ਾ ਸ਼ਹਿਦ ਛੱਤੇ ਤੋਂ ਚੋਅ ਹਵਾ ਵਿੱਚ ਘੋਲ ਦਿੱਤਾ ਹੋਵੇ।"

ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਅਧੀਨ ਹੋਏ ਮੌਸਮ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਤੇ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ। ਕੁੜੀ ਮੈਨੂੰ ਹੈਰਾਨ ਪ੍ਰੇਸ਼ਾਨ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਕਰਦੀ ਜਾਪਦੀ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਕੁਦਰਤੀ ਲਹਿਜ਼ੇ ਦੀ। ਉਸਦੀ ਜੁਬਾਨ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲਿਆ ਹਰ ਬੋਲ ਮੈਨੂੰ ਭੰਬਲਭੂਸੇ ਵਿੱਚ ਪਾਉਂਦਾ ਜਾ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਜਿਆਦਾ ਨਾ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਆਖਿਆ..

"ਮੈਨੂੰ ਇੰਝ ਕਿਉਂ ਲੱਗਦਾ ਜਿਵੇਂ ਤੁਸੀਂ ਮੌਸਮ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਬਾਰੇ ਗੱਲ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋਵੋ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ.. ਹਰ ਕੋਈ ਆਪਣੀ ਗੱਲ ਆਪਣੇ ਅਹਿਸਾਸ ਤਲੇ ਆਖਦਾ ਹੈ। ਬਾਕੀ ਸੁਣਨ ਵਾਲੇ ਤੇ ਨਿਰਭਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਉਹ ਉਸ ਗੱਲ ਨੂੰ ਕਿਸ ਭਾਵ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਧਾਰਨ ਕਰਦਾ।"

ਉਸਨੇ ਮੇਰੀ ਗੱਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਨੂੰ ਘੁੰਮਾ ਫਿਰ ਆਖ ਸੁਣਾਇਆ। ਜਿਸਦਾ ਅਸਲ ਭਾਵ ਸਮਝਣਾ ਸ਼ਾਇਦ ਕਾਫੀ ਮੁਸ਼ਕਿਲ ਜਾਪਦਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਗੱਲ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ..

"ਜਾਣ ਸਕਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਨਾਂਅ ਕੀ ਏ? ਕਿੱਥੋਂ ਆਏ ਤੇ ਏਥੇ ਕਿਵੇਂ?"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ..... ਇੱਕੋ ਦਮ ਏਨੇ ਸਵਾਲ? ਮੁਜ਼ਰਿਮ ਹਾਂ ਜੇ ਏਵੇਂ ਪੁੱਛ ਰਹੇ?"

ਉਸਨੇ ਚਿਹਰੇ ਨੂੰ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਬਨਾਵਟ ਦਿੰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ ਤੇ ਮੇਰੇ ਵੱਲ ਅੱਖਾਂ ਭਰ ਕਿ ਵੇਖਿਆ..

"ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ.. ਮੈਂ ਕਦ ਏਵੇਂ ਕਿਹਾ। ਬਸ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ ਕਿ ਕੌਣ ਹੋ ਤੁਸੀਂ?"

"ਰੱਬ ਹਾਂ ਮੈਂ। ਅੰਬਰਾਂ ਤੋਂ ਆਈ ਹਾਂ।"

ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਮ ਖਾਮੋਸ਼ ਹੋ ਗਿਆ ਤੇ ਹੈਰਾਨ ਵੀ। ਸਮਝ ਹੀ ਨਾ ਆਈ ਕਿ ਕੀ ਕਹਾਂ। ਰੱਬ। ਮੇਰਾ ਦਿਲ ਇੱਕ ਦਮ ਰੁਕਿਆ ਜਿਹਾ ਜਾਪਿਆ। ਇਹ ਕੀ ਜੁਆਬ ਭਲਾ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ..

"ਰੱਬ?"

"ਆਹੇ ਇਹੀ ਆਖਣਾ ਤੁਸੀਂ ਜਦੋਂ ਆਪਣੀ ਸਾਂਝ ਵਧੀ। ਜੇ ਵੀ ਕੁੜੀ ਮਿਲਦੀ ਏ ਉਸਨੂੰ ਇਹੀ ਆਖਦੇ ਹੋਵੋਗੇ। ਕਿ ਤੂੰ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਏ। ਦੂਰ ਦੁਰਾਡੇ ਕਿਸੇ ਦੇਸ਼ ਤੋਂ ਆਈ ਲੱਗਦੀ ਏ। ਹਨਾਂ?"

ਇਹ ਆਖ ਉਹ ਮੁਸਕਰਾਈ। ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਕੁਝ ਰਾਹਤ ਜਿਹੀ ਦਿੱਤੀ, ਮੈਂ ਹੱਸ ਪਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ..

"ਹਰ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੀ ਆਖਿਆ ਜਾ ਸਕਦਾ। ਵਿਰਲੇ ਹੀ ਹੁੰਦੇ ਨੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਨਾਲ ਦਿਲੋਂ ਸਾਂਝ ਵਧੇ ਜੇ ਰੱਬ ਦੇ ਫਰਕ ਨੂੰ ਮਿਟਾ ਦੇ ਓਹੀ ਰੱਬ ਦੀ ਥਾਂ ਲੈਂਦੇ ਨੇ।"

"ਪਰ ਮੈਂ ਤੇ ਸੁਣਿਆ ਰੱਬ ਸਾਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੁੰਦਾ। ਜੇ ਰੱਬ ਸਾਰਿਆਂ ਅੰਦਰ ਹੋਇਆ ਤਾਂ ਫਿਰ ਹਰ ਕੋਈ ਰੱਬ ਹੋਇਆ। ਏਥੇ ਮਤਭੇਦ ਫਿਰ ਕਿਸ ਗੱਲ ਦਾ। ਜਾਂ ਫਿਰ ਤਨ ਦੇ ਉਭਾਰਾਂ ਵਿੱਚ, ਤਨ ਦੀ ਚੰਗੀ ਬਨਾਵਟ ਵਿੱਚ ਹੀ ਰੱਬ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਤੁਹਾਨੂੰ?"

ਉਸਨੇ ਬੜੇ ਡੂੰਘੇ ਅਰਥਾਂ ਦੇ ਮਨੋਰਥ ਅਧੀਨ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ।

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾਹ... ਰੱਬ ਤਾਂ ਰੱਬ ਏ, ਬਨਾਵਟ ਜਿਵੇਂ ਦੀ ਮਰਜੀ ਹੋਵੇ ਉਸਦੀ। ਹਾਂ ਉਹ ਗੱਲ ਵੱਖਰੀ ਹੈ ਕਿ ਆਕ੍ਰਿਸ਼ਿਤ ਮੂਰਤ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਸਪੱਸ਼ਟ ਦਿਖਾਈ ਦਿੰਦਾ ਏ। ਉਸ ਵੱਲ ਖਿੱਚ ਵਧੇਰੇ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਉਸਦੀਆਂ ਮਨ ਮੋਹਣੀਆਂ ਆਕ੍ਰਿਤੀਆਂ ਹਰ ਤਰਫੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾ ਆਪਣੇ ਵੱਲ ਉਤੇਜਿਤ ਕਰਦੀਆਂ ਨੇ। ਫਿਰ ਤਨ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਮਨ ਦੀ ਬਨਾਵਟ ਤੇ ਛਾਪ ਜਰੂਰ ਲਗਾ ਦਿੰਦੀ ਏ।"

"ਇਸਦਾ ਮਤਲਬ ਰੱਬ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਮਨ ਪੱਖੋਂ ਨੀ ਤਨ ਪੱਖੋਂ ਕਰਦੇ ਤੁਸੀਂ। ਸਰੀਰਕ ਉਭਾਰ ਵਿੱਚ ਰੱਬ ਦਿਖਦਾ ਬਸ ਤੁਹਾਨੂੰ। ਆਹ ਹੱਥ ਲਾ ਦੇਖੋ ਭਲਾ ਮੇਰੇ 'ਚ ਕੀ ਕਮੀ ਏ ਜੇ ਮੈਂ ਰੱਬ ਨਹੀਂ ਹੋ ਸਕਦੀ?"

ਉਸਨੇ ਮੇਰਾ ਹੱਥ ਫੜਿਆ ਤੇ ਆਪਣੀਆਂ ਛਾਤੀਆਂ ਨੂੰ ਲਗਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ।
ਮੈਂ ਇੱਕ ਦਮ ਹੱਥ ਪਿਛਾਂਹ ਖਿੱਚਿਆ ਤੇ ਬੜੇ ਹੀ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ
ਆਖਿਆ..

"ਇਹ ਕੀ ਕਰ ਰਹੇ ਹੋ?"

"ਬਸ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਹਿਸਾਸ ਕਰਾ ਰਹੀ ਹਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਰੱਬ ਹਾਂ।"

"ਤੁਸੀਂ ਹੱਦ ਤੋਂ ਅੱਗੇ ਵਧ ਰਹੇ ਹੋ। ਇਹ ਸਭ ਠੀਕ ਨਹੀਂ। ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਦਾ ਮੈਨੂੰ
ਜਾਣਾ ਚਾਹੀਦਾ।"

ਮੈਂ ਕਾਹਲੀ ਨਾਲ ਗੁੱਸੇ ਵਿੱਚ ਉੱਠਣ ਲੱਗਾ ਤਾਂ ਉਹ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਈ ਤੇ ਬੋਲੀ..

"ਹਾਹਾਹਾ.. ਜਾਣਾ ਤੇ ਜਾਉ। ਪਰ ਜੁਆਬ ਹੁਣ ਨਾ ਲਏ ਫਿਰ ਕਦੇ ਵੀ ਨੀ
ਮਿਲਣੇ।"

ਉਸਦੇ ਬੋਲਾਂ ਨੇ ਫਿਰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਜਾਦੂ ਘੜਿਆ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਇੱਕ ਕਦਮ ਤੱਕ
ਨਾ ਪੁੱਟ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਸਰਾ ਜਿਹਾ ਢਾਹ ਬੈਠ ਗਿਆ ਤੇ ਉਹ ਬੋਲੀ..

"ਰੱਬ ਨੂੰ ਦਰ ਦਰ ਨਾ ਲੱਭ ਸੋਹਣਿਆ। ਇੱਕੋ ਥਾਂ ਟਿਕਾਣਾ ਰੱਖ ਕੀ ਪਤਾ ਹੁੰਦਾ
ਪੱਥਰ ਕਦ ਆਕ੍ਰਿਤੀ ਬਣ ਜਾਵੇ। ਉਂਝ ਜਿਸ ਰੱਬ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤੁਸੀਂ ਭੱਜੇ ਫਿਰਦੇ ਹੋ ਕੀ
ਲੱਗਦਾ, ਕਰ ਲਵੋਗੇ ਹਾਸਿਲ?"

ਉਸਨੇ ਗੱਲਾਂ ਦੀ ਹੋਰ ਫੇਰ 'ਚ ਮੈਨੂੰ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ। ਜਿਸਦਾ
ਜੁਆਬ ਮੈਂ ਸ਼ਾਇਦ ਜਾਣਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਨਹੀਂ ਸੀ ਦੇਣਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਪਰ ਮੈਂ ਫਿਰ ਵੀ
ਬੋਲਿਆ..

"ਮੈਂ ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ। ਇਹ ਤਾਂ ਉਹ ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ ਏ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੁਸੀਂ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਮੈਨੂੰ ਕਿਵੇਂ ਪਤਾ ਹੋਵੁ ਭਲਾ?"

"ਆਪੇ ਤਾਂ ਆਖਦੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਹੋ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਮੈਂ ਦੱਸਾਂ ਫਿਰ?"

ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਟੋਹਲਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ। ਮੈਂ ਚਾਹੁੰਦਾ ਸੀ ਕਿ ਮੈਨੂੰ ਇਸਦਾ ਸਹੀ ਜੁਆਬ ਮਿਲੇ ਪਰ ਮੈਂ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵੀ ਸੀ ਜਾਣਨਾ ਚਾਹੁੰਦਾ। ਸ਼ਾਇਦ ਉਮੀਦ ਨੂੰ ਠੇਸ ਨਾ ਲੱਗੇ ਇਸ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਰੋਕਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ..

"ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਆਪੇ ਜੁਆਬ ਦੇਦੂ ਜਦ ਸਹੀ ਵਕਤ ਆਇਆ। ਤੁਸੀਂ ਖੇਚਲ ਨਾ ਕਰੋ।" ਜੇ ਸੱਚੀ ਰੱਬ ਹੋ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਹੋਰ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦੇਦੋ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ.. ਹੁਣ ਪਰਖਾਂ ਕਰੋਗੇ ਰੱਬ ਦੀਆਂ?"

"ਲੋਕੀਂ ਤਾਂ ਰੱਦੀ ਵੀ ਵੇਚਣ ਲੱਗੇ ਤੋਲਦੇ ਨੇ ਜੇ ਕੋਈ ਪਰਖ ਰਿਹਾ ਏ ਤਾਂ ਹਰਜ ਹੀ ਕੀ ਏ?"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਪਰਖੇ ਪਰਖੇ ਖੂਬ ਪਰਖੋ।"

"ਮੇਰਾ ਨਾਂਅ ਕੀ ਹੋਵੁ ਭਲਾ?"

"ਲਵੇ ਜੀ ਇਹ ਕੀ ਸਵਾਲ ਹੋਇਆ ਭਲਾ?"

"ਰੱਬ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਦੱਸੋ ਹੁਣ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ.. ਕੋਈ ਐਸਾ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੇ ਜਿਸਦਾ ਜੁਆਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਾ ਪਤਾ ਹੋਵੇ। ਜੇ ਪਹਿਲਾਂ ਹੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੈ ਉਹ ਕਿਸੇ ਤੋਂ ਕਿਉਂ ਪੁੱਛਦੇ ਹੋ?"

ਉਸਨੇ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਬਦਲ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਨਾਲ ਹੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀ ਅਵਸਥਾ ਨੂੰ ਵੀ। ਕੁੜੀ ਜਾਦੂ ਦਾ ਘੇਰਾ ਜਿਹਾ ਘੱਤਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੇ ਦੁਆਲੇ। ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਤਾਂ ਉਸਨੇ ਦਿੱਤਾ ਨਾ ਪਰ ਬੜੀ ਹੀ ਸਮਝ ਨਾਲ ਮੇਰਾ ਮਨ ਜਰੂਰ ਆਪਣੇ ਵੱਸ ਕਰ ਲਿਆ ਸੀ। ਕੁੜੀ ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਬਹੁਤ ਜਿਆਦਾ ਤੇਜ ਸੀ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਕੁਝ ਚਿਰ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਬੋਲਿਆ..

"ਕਈ ਵਾਰ ਏਦਾਂ ਕਿਉਂ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਕਿ ਤੁਸੀਂ ਨਾ ਤਾਂ ਕੋਈ ਸਰੀਰਕ ਮਿਹਨਤ ਕੀਤੀ ਹੁੰਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਾ ਹੀ ਦਿਮਾਗੀ। ਪਰ ਫਿਰ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਥੱਕ ਜਾਂਦੇ ਹੋ? ਤੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੇਕਾਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਤੁਹਾਡਾ ਹੋਣਾ ਤੁਹਾਨੂੰ ਹੀ ਬੋਝ ਲੱਗਦਾ ਏ?"

"ਇਹ ਸਵਾਲ ਤੁਹਾਡਾ ਤਾਂ ਨੀ ਲੱਗਦਾ। ਕਿਸਦਾ ਏ?"

ਇਸਨੂੰ ਭਲਾ ਇਸ ਗੱਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ? ਮੈਨੂੰ ਫਿਰ ਹੈਰਾਨ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਉਸਨੇ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਝਿਜਕੇ ਬੜੇ ਹੀ ਦ੍ਰਿੜ ਹੋ ਆਖਿਆ..

"ਸਵਾਲ ਮੇਰਾ ਹੀ ਆ। ਨਾਲੇ ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਬਸ ਜੁਆਬ ਦੇਣਾ ਏ। ਸਵਾਲ ਕਿਸੇ ਦਾ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਇਸਦਾ ਜੁਆਬ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਨਹੀਂ ਹੈ ਏਸੇ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੁੱਛ ਰਿਹਾ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਸੰਤੁਲਨ ਬਣਾ ਕੇ ਰੱਖੋ ਖੁਦ ਤੇ। ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਆਪਣੀਆਂ ਕਮਜ਼ੋਰੀਆਂ ਇੰਝ ਨਹੀਂ ਜਾਹਿਰ ਕਰੀਦੀਆਂ ਹੁੰਦੀਆਂ। ਜਿੰਨੇ ਤੁਸੀਂ ਕਿਸੇ ਨੂੰ ਬੇ-ਵੱਸ ਲੱਗੋਗੇ। ਲੋਕ ਓਨਾਂ ਹੀ ਤੁਹਾਡਾ ਇਸਤੇਮਾਲ ਕਰਨਗੇ।"

ਇਹ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਮੇਰੇ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਨਾ ਦਿੱਤਾ ਤੇ ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਬਦਲਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕੀਤੀ। ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਮੈਂ ਅੜਿਆ ਹੋਇਆ ਸੀ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਤੇ। ਉਸਦੀ ਗੱਲ ਤੇ ਮੈਂ ਬਿਨਾਂ ਗੌਰ ਕਰਦੇ ਉਸਦਾ ਧਿਆਨ ਸਵਾਲ ਵੱਲ ਦਵਾਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ..

"ਮੈਨੂੰ ਨੀ ਲੱਗਦਾ ਤੁਹਾਡੇ ਕੋਲ ਮੇਰਿਆਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਨੇ। ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਹੋਰਾਂ ਵਾਂਗੂੰ ਰੱਬ ਹੋਣ ਦਾ ਦਿਖਾਵਾ ਕਰ ਹੋਰ ਫੇਰ ਕਰਨ ਦੀਆਂ ਵਿਉਂਤਾਂ ਘੜ ਰਹੇ ਹੋ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਕਾਹਲੇ ਬਹੁਤ ਪੈਂਦੇ ਹੋ ਤੁਸੀਂ ਜਿੱਥੇ ਐਨਾਂ ਸਬਰ ਕਰਿਆ ਏ, ਮਾਸਾ ਹੋਰ ਕਰ ਲਵੋ।"

ਉਸਨੇ ਬੜੇ ਹੀ ਸ਼ਾਂਤ ਸੁਭਾਅ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ। ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਰੁਕਣ ਪਿੱਛੋਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਬੋਲੀ..

"ਤੁਸੀਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋ ਕਿ ਇਹ ਉਹ ਢੇਅ ਹੈ ਜਿਸਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚਿਰਾਂ ਤੋਂ ਤਲਾਸ਼ ਸੀ। ਪਰ ਕੁਝ ਵਕਤ ਨਾਲ ਹੰਢਾਉਣ ਪਿੱਛੋਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਹ ਗੱਲ ਫਜ਼ੂਲ ਜਾਪਦੀ ਏ। ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਦੀ ਭਾਲ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਨਵਾਂ ਮਨੋਰੰਜਨ ਵਧੀਆ ਕਰਦਾ ਏ ਪਰ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਨੂੰ ਟਿਕਾਣਾ ਨਹੀਂ ਦੇ ਪਾਉਂਦਾ। ਫਿਰ ਤੋਂ ਨਵੇਂ ਦੀ ਭਾਲ। ਇਨਸਾਨ ਹੋਵੇ, ਰੱਬ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਕੰਮ ਹੋਵੇ ਹਰ ਇੱਕ ਚੀਜ਼ ਪ੍ਰਤੀ ਇਹੀ ਵਰਤੀਰਾ ਹੁੰਦਾ ਤੁਹਾਡਾ। ਤੁਸੀਂ ਕਾਹਲੀ ਦੇ ਸ਼ਿਕਾਰ ਹੋ। ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਵੀ ਕਾਹਲੀ ਤੇ ਛੱਡਣ ਵਿੱਚ ਉਸਤੋਂ ਵੀ ਕਾਹਲੀ। ਸਬਰ ਸ਼ਬਦ ਇੱਕ ਬੋਝ ਜਿਹਾ ਜਾਪਦਾ ਏ ਤੁਹਾਨੂੰ। ਖੁਦ ਨੂੰ ਸ਼ਾਂਤ, ਆਜ਼ਾਦ ਤੇ ਆਤਮਨਿਰਭਰ ਹੋਣ ਦੇ ਦਬਦਬੇ ਨੂੰ ਬਣਾਏ ਰੱਖਣ ਲਈ ਝੁਕਾਵ ਨਹੀਂ ਧਾਰਨ ਕਰਦੇ। ਆਪਣੀ ਮੰਜ਼ਿਲ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦੇ ਵੀ ਉਹ ਮੰਜ਼ਿਲ ਬੇਕਾਰ ਲੱਗਦੀ ਹੈ ਤੇ ਨਵੀਂ ਰਾਹ ਚੁਣਨ ਵਿੱਚ ਜੱਦੋ ਜ਼ਹਿਦ ਕਰਦੇ ਹੋ। ਕਈ ਵਾਰ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਆਪ ਨੂੰ ਤਵੱਜੋ ਦੇ ਦੂਸਰਿਆਂ ਦੇ ਅਹਿਸਾਸਾਂ ਨੂੰ ਅੱਖ ਤੱਕ ਝੱਪਕ ਨਹੀਂ ਦੇਖਦੇ। ਫਿਰ ਜਦੋਂ ਇਹਨਾਂ ਸਭ ਚੀਜ਼ਾਂ ਤੋਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਦੀ ਰਾਹਤ ਲੈਂਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਤੁਹਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੋਝ ਜਾਪਦੀ ਏ।"

ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਇੱਕ ਦਮ ਅੰਦਰੋਂ ਭਰ ਕੇ ਰੱਖ ਦਿੱਤਾ ਕਿ ਹਾਂ ਸ਼ਾਇਦ ਇਹੀ ਚੀਜ਼ਾਂ ਨੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਹੇਠ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਥਕਾਵਟ ਨਾਲ ਭਰੀ ਪਈ ਬੋਝ ਜਾਪਦੀ ਏ। ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਤੇ ਕੁਝ ਦੇਰ ਗੌਰ ਕੀਤਾ ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਕੀਤਾ..

"ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਇਸ ਬੋਝ ਨੂੰ ਹਲਕਾ ਕੀਤਾ ਜਾ ਸਕਦਾ ਏ? ਤਾਂ ਜੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੋਝ ਨਾ ਲੱਗੇ।"

"ਸਵਾਲ ਕਰੋ ਖੁਦ ਨੂੰ, ਕਿ ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਚੋਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਠੀਕ ਨਹੀਂ ਜਾਂ ਫਿਰ ਤੁਹਾਨੂੰ ਚੁਣਨ ਵਿੱਚ ਕੋਈ ਅਣਗਹਿਲੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਏ? ਕਮੀ ਕਿੱਥੇ ਹੈ? ਜਿਸ ਦਿਨ ਖੁਦ ਦੀਆਂ ਕਮੀਆਂ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਨਾ ਸ਼ੁਰੂ ਕਰ ਦਿਉਗੇ। ਜੁਆਬ ਮਿਲਦੇ ਜਾਣਗੇ ਤੇ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਬੋਝ ਦੀ ਥਾਂ ਅਨੰਦਮਈ ਲੱਗੇਗੀ।"

ਮੈਨੂੰ ਲੱਗਾ ਉਸਨੇ ਠੀਕ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਇਸਦਾ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ ਜਾਣਦਾ, ਇਸ ਕਰਕੇ ਮੈਂ ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਨੂੰ ਬਿਲਕੁਲ ਸਹੀ ਮੰਨਿਆ। ਸ਼ਾਇਦ ਇਹ ਸਹੀ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਰੱਬ ਜਾਣਦਾ। ਮੈਂ ਜੁਆਬ ਸੁਣ ਚੁੱਪ ਰਿਹਾ ਤੇ ਸੋਚਦਾ ਰਿਹਾ ਤਾਂ ਉਹ ਬੋਲੀ..

"ਮੁੱਕ ਗਏ ਸਵਾਲ?"

"ਨਹੀਂ ਤਾਂ।"

"ਹਾਹਾਹਾ.. ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਲੱਗਦਾ ਮੁੱਕ ਗਏ ਨੇ।"

"ਚਲੋ ਨਾਂਅ ਤਾਂ ਦੱਸੋ ਆਪਣਾ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਨਾਂਅ ਜਾਣਕੇ ਕੀ ਕਰੋਗੇ। ਤੁਹਾਡੇ ਨਸੀਬ 'ਚ ਨਹੀਂ ਮੈਂ।"

ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਜੁਆਬ? ਮੈਂ ਫਿਰ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ। ਇੰਝ ਕਿਉਂ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਕਿ ਉਸਦੇ ਮੂੰਹ 'ਚੋਂ ਨਿਕਲੇ ਇੱਕ ਇੱਕ ਲਫਜ਼ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਸੋਚਣਾ ਪੈ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਤਾਂ

ਖੁਦ ਨੂੰ ਬੜਾ ਹੀ ਸੂਝਵਾਨ ਸਮਝਦਾ ਸੀ। ਪਰ ਅੱਜ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਨੂੰ ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਕੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਕਿਤੇ ਇਹ ਸੱਚੀ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨਹੀਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਅਜੇ ਤੱਕ ਤਾਂ ਮੈਨੂੰ ਕੋਈ ਐਸਾ ਟੱਕਰਿਆ ਨਹੀਂ ਜਿਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਏਨੀਆਂ ਪ੍ਰਭਾਵਸ਼ਾਲੀ ਹੋਣ ਜੇ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਦੀ ਸਮਰੱਥਾ ਰੱਖਦੀਆਂ ਹੋਣ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ..

"ਲੈ ਫਿਰ ਵੀ ਕੋਈ ਨਾਂਅ ਤਾਂ ਹੋਣਾ ਈ ਏ। ਜੇ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਹੋ ਤਾਂ ਰੱਬ ਦੇ ਵੀ ਤਾਂ ਕਈ ਨਾਂਅ ਨੇ। ਦੱਸ ਦਵੇ ਕੋਈ ਇੱਕ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਨਾਂਅ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਬਥੇਰੇ ਨੇ.. ਚਲੇ ਤੁਸੀਂ "ਨਸੀਬੋ" ਆਖ ਲਵੋ। ਤੁਹਾਡਿਆਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਦੇ ਨਸੀਬ ਜੇ ਬਦਲਣ ਆਈ ਹਾਂ ਤੁਹਾਡਾ।"

ਉਸਨੇ ਰੌਣਕ ਭਰੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ। ਉਸਦਾ ਗੋਰਾ ਚਿੱਟਾ ਰੰਗ ਮੁਸਕਾਨ ਆਉਂਦੇ ਹੀ ਲਾਲਗੀ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਸੀ। ਉਹ ਖੁਦ ਨੂੰ ਰੱਬ ਆਖਦੀ ਸੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਦਚੁੱਤੀ ਵਿੱਚ ਸੀ ਕਿ ਰੱਬ ਨੂੰ ਕਿਸ ਅੱਖ ਨਾਲ ਵੇਖਾਂ। ਕਿਉਂਕਿ ਉਸਦੇ ਹੁਸਨ ਦੀ ਭਰਮਾਰ ਦੀਆਂ ਕਿਆ ਹੀ ਬਾਤਾਂ ਸਨ। ਵਾਕਿਆ ਹੀ ਲੱਗਦਾ ਸੀ ਕਿ ਇਹ ਰੱਬ ਏ? ਕਿਉਂਕਿ ਏਨਾਂ ਨੂਰਾਨੀ ਚਿਹਰਾ ਜਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦਾ ਤੱਕਿਆ ਸੀ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇਹ। ਉਸਨੂੰ ਦੇਖਣ ਦੇ, ਤੱਕਣ ਤੇ ਮੇਰੇ ਇਸ ਗੱਲ ਪ੍ਰਤੀ ਰੋਸੇ ਮਿਟ ਗਏ ਸਨ ਕਿ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਰੱਬ ਕਿਉਂ ਮੰਨਿਆ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਉਹ ਸ਼ਖਸੀਅਤ ਪੱਖੋਂ ਉਸ ਅਸਲ ਦਾ ਮੁਕਾਬਲਾ ਨਾ ਕਰ ਪਾਵੇ ਪਰ ਇਸ ਕੁੜੀ ਨੂੰ ਦੇਖ ਜੇ ਕਿ ਖੁਦ ਨੂੰ ਨਸੀਬੋ ਦੱਸਦੀ ਤੇ ਰੱਬ ਹੋਣ ਦਾ ਦਾਅਵਾ ਕਰਦੀ ਸੀ, ਹੁਸਨ ਪੱਖੋਂ ਮੇਰਾ ਮਹਿਬੂਬ ਇਸ ਤੋਂ ਰੱਤੀ ਭਰ ਵੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੇਰਾ ਧਿਆਨ ਕੁੜੀ ਤੋਂ ਹਟ ਉਸ ਤਰਫ਼ ਦੌੜ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਸੋਚਣ ਪਿੱਛੋਂ ਆਖਿਆ..

"ਮੈਨੂੰ ਨੀ ਲੱਗਦਾ ਤੁਹਾਡਾ ਇਹ ਅਸਲ ਨਾਂਅ ਹੈ। ਸੱਚ ਦੱਸਣਾ।"

"ਲਵੇ ਜੀ ਕਰ ਲਵੇ ਗੱਲ। ਰੱਬ ਦੀ ਹਸਤੀ ਤੇ ਵੀ ਸਵਾਲ?"

ਉਸਨੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਦੇ ਮੂੰਹ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਲਿਆਉਂਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ।

"ਸ਼ੱਕ ਵੀ ਤਾਂ ਅਸਲ ਤੇ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਪਰਖ ਸੋਨੇ ਦੀ ਹੀ ਕੀਤੀ ਜਾਂਦੀ ਏ। ਪਿੱਤਲ ਦੀ ਤਾਂ ਕੋਈ ਜਾਂਚ ਪੜਤਾਲ ਨਹੀਂ ਕਰਦਾ।"

"ਹੁਣੇ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਕਹਿ ਰਹੇ ਸੀ ਲੋਕ ਰੱਦੀ ਦੀ ਵੀ ਪਰਖ ਕਰਦੇ ਨੇ ਵੇਚਣ ਲੱਗਿਆ। ਹੁਣੇ ਤੁਸੀਂ ਸੋਨੇ ਤੇ ਆ ਗਏ। ਏਨੀ ਜਲਦੀ ਆਪਣੀ ਜੁਬਾਨ ਤੋਂ ਪਲਟ ਗਏ।"

ਮੇਰੀ ਜੀਭ ਨੂੰ ਜਿਵੇਂ ਗੱਛ ਪੈ ਗਈ ਹੋਵੇ। ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਹੀ ਨਾ ਸੁੱਝਾ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਸੀ। ਉਹ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਅੰਦਾਜ਼ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਵੀ ਕਰਦੀ ਤੇ ਜੁਆਬ ਵੀ ਦੇਂਦੀ। ਇਸ ਲਈ ਮੈਂ ਸੋਚਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ..

"ਉਸ ਵਕਤ ਉਹ ਗੱਲ ਮਾਇਨੇ ਰੱਖਦੀ ਸੀ। ਹੁਣ ਇਹ ਰੱਖਦੀ ਹੈ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾਹ.. ਚਲੋ ਕੋਈ ਨਾ ਇਨਸਾਨ ਦੀ ਫਿਤਰਤ ਹੈ ਪਲਟਣਾ।"

"ਉਂਝ ਤੁਸੀਂ ਖੂਬਸੂਰਤ ਬਹੁਤ ਹੋ।"

"ਰੱਬ ਤੇ ਮਾੜੀ ਅੱਖ।"

ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਰਾਰਤੀ ਮੁਸਕਾਨ ਸੀ।

"ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦੀ ਤਰੀਫ਼ ਕਰਨਾ ਮਾੜਾ ਹੈ?"

"ਖੂਬਸੂਰਤੀ ਦੀ ਤਰੀਫ਼ ਕਰਨੀ ਮਾੜੀ ਨਹੀਂ। ਪਰ ਉਸਦੇ ਪਿੱਛੇ ਲੁਕੇ ਮਕਸਦ ਦੀ ਸੋਚ ਮਾੜੀ ਹੋ ਸਕਦੀ ਏ।"

"ਮੁਆਫ਼ ਕਰਨਾ ਪਰ ਮੈਂ ਤਾਂ ਅਜਿਹੀ ਕੋਈ ਸੋਚ ਨੀ ਰੱਖੀ।"

"ਭੁੱਲੇ ਨਾ ਮੈਂ ਰੱਬ ਹਾਂ। ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਲੁਕੀਆਂ ਨਹੀਂ ਰਹਿ ਸਕਦੀਆਂ। ਜੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ 'ਚ ਨੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਨਹੁੰਆਂ ਤੇ ਨੇ।"

"ਦੱਸੋ ਫਿਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਕੀ ਚੱਲ ਰਿਹਾ?"

"ਇਹੀ ਕਿ ਜੇ ਇਹ ਕੁੜੀ ਰੱਬ ਨਾ ਹੋਵੇ ਤਾਂ ਇਸਨੂੰ ਹੀ ਆਪਣਾ ਰੱਬ ਆਖ ਲਵਾਂ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ.. ਆਹ ਤਾਂ ਤੁਸੀਂ ਸੱਚੀ ਮਨ ਦੀ ਗੱਲ ਬੁੱਝ ਲਈ। ਕਿਤੇ ਸੱਚੀ ਤਾਂ ਰੱਬ ਨਹੀਂ?"

"ਸ਼ੁਕਰ ਆ ਤੁਸੀਂ ਵੀ ਖੁੱਲ੍ਹ ਕੇ ਹੱਸੋ.. ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ।"

ਅਸੀਂ ਦੋਵੇਂ ਹੱਸਣ ਲੱਗ ਪਏ। ਤੇ ਉਹ ਬੋਲੀ..

"ਇਨਸਾਨ ਨੂੰ ਰੱਬ ਨੂੰ ਰੱਬ ਦੀ ਥਾਂ ਰੱਖਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਹੈ ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਮਹਿਬੂਬ ਦੀ ਥਾਂ। ਕਦੇ ਵੀ ਹਕੀਕੀ ਨੂੰ ਮਜਾਜੀ ਵਿੱਚ ਮਿਲਾ ਹਕੀਕੀ ਦੀ ਮਿੱਟੀ ਪਲੀਤ ਨਾ ਕਰੇ। ਕਿਉਂਕਿ ਕਰੇੜਾਂ 'ਚੋਂ ਇੱਕ ਹੀ ਵਿਰਲਾ ਹੁੰਦਾ ਹੈ ਜਿਸ ਨੂੰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਪੂਜਾ ਦਾ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਏ। ਅਸਲ ਰੱਬ ਦੇ ਅੱਗੇ ਇੱਕ ਵਾਰ ਵੀ ਟੇਕੇ ਗੋਢੇ ਜੰਨਤ ਦਵਾ ਦਿੰਦੇ ਨੇ ਤੇ ਝੂਠੇ ਅੱਗੇ ਉਮਰਾਂ ਤੱਕ ਰਗੜੇ ਨੱਕ ਵੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਨਰਕ ਦਾ ਰਾਹ ਦਿਖਾਉਂਦੇ ਨੇ।"

ਉਸਦੀ ਇਸ ਗੱਲ ਨੇ ਮੇਰੇ ਅੰਦਰ ਭੂਚਾਲ ਮਾਰਦੇ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਦੇ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਰਪਣ ਨੂੰ ਇੱਕ ਦਮ ਸ਼ਾਂਤ ਕਰ ਦਿੱਤਾ ਸੀ। ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਹੀ ਕਿ ਰੱਬ ਨੂੰ ਰੱਬ ਮੰਨਾ ਕਿ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਰੱਬ ਮੰਨਾ। ਮੈਂ ਗੱਲ ਤੇ ਗੌਰ ਕਰਦੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਿਆ..

"ਪਰ ਜੱਦ ਤੁਸੀਂ ਰੱਬ ਦਾ ਨਾਂਅ ਲੈਣ ਲੱਗਦੇ ਹੋ ਤਾਂ ਸਾਹਮਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਆ ਜਾਵੇ ਫਿਰ ਤਾਂ ਮਹਿਬੂਬ ਰੱਬ ਹੀ ਹੋਇਆ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਜਰੂਰ ਸ਼ੈਤਾਨ ਹੋਣਾ ਏ। ਜੇ ਰੱਬ ਵੱਲ ਧਿਆਨ ਟਿਕਾਉਣ ਤੋਂ ਰੋਕਦਾ ਹੋਵ੍ਹ।"

"ਕਿਉਂ ਉਸਨੂੰ ਕੀ ਲੋੜ ਪਈ ਭਲਾ ਰੱਬ ਵੱਲੋਂ ਧਿਆਨ ਹਟਾਉਣ ਤੋਂ।"

"ਬੇਸ਼ੱਕ ਉਸਨੂੰ ਲੋੜ ਹੈ। ਜੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਅਸਲ ਰੱਬ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੋਗੀ ਤਾਂ ਉਸਨੂੰ ਕਿਨੇ ਘਾਹ ਪਾਉਣਾ। ਉਸਦੀ ਤਾਂ ਦੁਕਾਨਦਾਰੀ ਬੰਦ ਹੋਗੀ ਨਾ ਫਿਰ।"

ਉਸਨੇ ਹੱਸਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ ਤੇ ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸੋਚੀਂ ਪੈ ਗਿਆ ਤੇ ਉਸਨੂੰ ਟੋਕਦੇ ਹੋਏ ਜੁਆਬ ਦਿੱਤਾ

"ਨਹੀਂ ਨਹੀਂ ਮੇਰਾ ਮਹਿਬੂਬ ਮੇਰਾ ਰੱਬ ਏ। ਉਹ ਸ਼ੈਤਾਨ ਨੀ ਹੋ ਸਕਦਾ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਜਾਉ ਫਿਰ ਆਪਣੇ ਰੱਬ ਨੂੰ ਲਾਵੇ ਦੁਹਾੜ। ਮੈਂ ਸੁੱਟਦੀ ਤੁਹਾਨੂੰ ਇਸ ਦਰਿਆ ਵਿੱਚ ਵੇਖੋ ਭਲਾ ਆਉਂਦੀ ਬਚਾਉਣ।"

ਉਹ ਫਿਰ ਤੋਂ ਗੁੱਸੇ ਵਾਲੇ ਲਹਿਜ਼ੇ 'ਚ ਬੋਲੀ ਪਰ ਇਸ ਵਾਰ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਮੁਸਕਾਨ ਦੀ ਥਾਂ ਤੇਜ਼ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਅੰਦਰ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹੋਏ ਵੀ ਕਿਤੇ ਨਾ ਕਿਤੇ ਇੱਕ ਡਰ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਹੋਇਆ। ਮੈਂ ਸਵਾਲ ਨੂੰ ਬਦਲਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ..

"ਫਿਰ ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕੀ ਕਰਨਾ ਚਾਹੀਦਾ?"

"ਇਸ ਸਭ ਤੋਂ ਬਾਹਰ ਨਿਕਲਣ ਲਈ ਸੱਚ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਜ਼ਰੂਰੀ ਹੈ।"

"ਤੇ ਕਿਵੇਂ ਹੋਵੇਗੀ ਸੱਚ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ?"

"ਸੱਚ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪੰਜ ਗੁਣਾਂ ਨੂੰ ਧਾਰਨ ਕਰਨਾ ਪਵੇਗਾ। ਗਿਆਨ, ਸਬਰ, ਪ੍ਰੇਮ, ਤਿਆਗ ਤੇ ਨਿਆਂ। ਇਹ ਪੰਜ ਅਧਾਰ ਨੇ ਸੱਚ ਨੂੰ ਸਮਝਣ ਲਈ। ਆਪਣੇ ਜੀਵਨ ਦਾ ਅਨਿੱਖੜਵਾਂ ਅੰਗ ਬਣਾਉਣ ਲਈ।"

ਉਸਦੇ ਇਸ ਵਾਰ ਜੁਆਬ ਦੇਣ ਵਕਤ ਉਸਦੇ ਚਿਹਰੇ ਤੇ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਾਂਤੀ ਸੀ ਤੇ ਰੋਣਕ ਅੱਖਾਂ ਝਮੱਕਦੀ ਸੀ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਪੁੱਛਿਆ..

"ਮੈਂ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਪਾਇਆ ਇਸ ਨੂੰ ਕਿ ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਸੱਚ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਲਾਭਦਾਇਕ ਨੇ?"

"ਗਿਆਨ ਬੁੱਧੀ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਸਬਰ ਮਨ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਪ੍ਰੇਮ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ, ਤਿਆਗ ਸਰੀਰ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ ਤੇ ਨਿਆਂ ਆਤਮਾ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕਰਦਾ ਹੈ। ਜਦੋਂ ਇਹ ਪੰਜੇ ਅਧਾਰ ਸਥਿਰ ਹੋ ਜਾਂਦੇ ਹਨ ਤਾਂ ਇਨਸਾਨ ਦਇਆ ਨਾਲ ਭਰ ਜਾਂਦਾ ਏ। ਤੇ ਕਦੇ ਵੀ ਧੋਖਾ ਨਹੀਂ ਖਾਂਦਾ। ਉਸਨੂੰ ਸੱਚ ਦੀ ਅਸਲ ਦੀ ਪਹਿਚਾਣ ਹੁੰਦੀ ਹੈ। ਤੇ ਮਹਿਬੂਬ ਤੇ ਰੱਬ ਪ੍ਰਤੀ ਫਾਸਲੇ ਦਾ ਸਹੀ ਮਾਇਨੇ ਵਿੱਚ ਅਹਿਸਾਸ ਹੁੰਦਾ ਹੈ।"

ਉਸਦਾ ਜੁਆਬ ਸ਼ਾਇਦ ਮੇਰੀ ਸਮਝ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸੀ ਪਰ ਉਸਦੇ ਭਾਵ ਮੈਂ ਜਾਣ ਗਿਆ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਹੋਰ ਜਾਣਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਹੋਈ। ਪਰ ਜੁਆਬ ਦੇ ਮਿਲਣ ਤੇ ਮੇਰੀ ਕਿੰਤੂ ਪ੍ਰਿੰਤੂ ਵੀ ਵਧ ਗਈ। ਕਿਉਂਕਿ ਜੁਆਬ ਵਿੱਚੋਂ ਹੀ ਤਾਂ ਸਵਾਲ ਨਿਕਲਦੇ ਨੇ। ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਨੇ ਮੈਨੂੰ ਠੰਡਕ ਤਾਂ ਦਿੱਤੀ ਪਰ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚਲੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੂੰ ਹੋਰ ਗੁੰਝਲਾਂ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਪੁੱਛਿਆ..

"ਜੇ ਗੱਲ ਪ੍ਰੇਮ ਦੀ ਕਰਾਂ ਤਾਂ ਮੈਂ ਤਾਂ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਕਿੰਨਾਂ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ। ਹਰ ਇੱਕ ਤਿਆਗ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ ਉਸਦੇ ਲਈ। ਕੋਈ ਵੀ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਮਨ ਵਿੱਚ। ਉਸਤੋਂ ਬਿਨਾਂ ਕੋਈ ਦਬਾਅ ਪਾਏ ਸਬਰ ਰੱਖ ਉਸਦੀ ਬਸ ਉਡੀਕ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹਾਂ। ਇੰਝ ਤਾਂ ਮੇਰੇ ਵਿੱਚ ਤਿੰਨ ਗੁਣ ਠਾਠਾਂ ਮਾਰ ਰਹੇ ਨੇ। ਬਸ ਦੋ ਗੁਣਾਂ ਦੀ ਘਾਟ ਏ ਥੋੜੀ ਬਹੁਤੀ।"

"ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਪਿਆਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਦਿਲ ਨੂੰ ਸਥਿਰ ਕੀਤਾ? ਕੀ ਤੁਸੀਂ ਇਸ ਤਿਆਗ ਕਾਰਨ ਤੁਹਾਨੂੰ ਉਸਨੂੰ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਦੀ ਇੱਛਾ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਪਾਏ? ਕੀ ਤੁਹਾਡੇ ਸਬਰ ਨੇ ਤੁਹਾਡੇ ਮਨ ਦੀ ਭਟਕਣ ਤੇ ਕੋਈ ਬੰਦਿਸ਼ ਲਗਾਈ?"

ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਕੋਈ ਜੁਆਬ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਮੈਨੂੰ ਤਾਂ ਇੰਝ ਮਲੂਮ ਹੋ ਰਿਹਾ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਮੈਂ ਧਰਮਰਾਜ ਦੀ ਕਚਿਹਰੀ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਆਪਣੇ ਕੀਤੇ ਗਏ ਕਰਮਾਂ ਲਈ ਕਟਿਹਰੇ ਵਿੱਚ ਖੜਾ ਹੋ ਬਿਆਨਬਾਜ਼ੀ ਕਰ ਰਿਹਾ ਹੋਵਾਂ। ਪਰ ਮੈਨੂੰ ਮੇਰਿਆਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਮਿਲ ਰਹੇ ਸਨ। ਉਸਦੇ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛਣ ਤੇ ਮੈਂ ਸ਼ਰਮਿੰਦਾ ਹੋਇਆ ਤੇ ਬਸ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਉਹ ਬੋਲੀ..

"ਕਦੇ ਸੋਚਿਆ ਕਿਉਂ ਕਿਸੇ ਲਈ ਏਨਾਂ ਪ੍ਰੇਮ, ਸਬਰ, ਤਿਆਗ ਨਾ ਹੋਣ ਤੇ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਫਿਰ ਵੀ ਅਗਾਂਹ ਕਿਉਂ ਨਹੀਂ ਵਧ ਪਾਏ?"

ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ। ਉਹ ਰੁਕੀ ਤੇ ਬੋਲੀ..

"ਕਿਉਂਕਿ ਤੁਸੀਂ ਦਿਖਾਉਣ ਦੀ ਕੋਸ਼ਿਸ਼ ਕਰਦੇ ਰਹੇ ਹਮੇਸ਼ਾ, ਕਿ ਸਾਨੂੰ ਤੁਹਾਡੇ ਨਾਲ ਪ੍ਰੇਮ ਹੈ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਬਰ ਕਰ ਰਹੇ ਹਾਂ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਹਰ ਤਿਆਗ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹਾਂ, ਸਾਨੂੰ ਉਹ ਹਰ ਚੀਜ਼ ਦਾ ਪਤਾ ਹੈ ਜੋ ਉਸਨੂੰ ਨਹੀਂ ਪਤਾ, ਅਸੀਂ ਤੁਹਾਡੇ ਲਈ ਸਭ ਨਾਲੋਂ ਬਹਿਤਰ ਹਾਂ। ਹਰ ਚੀਜ਼ ਪਿੱਛੇ ਇੱਛਾਵਾਂ ਫਿਰ ਵੀ

ਆਖਦੇ ਤੁਹਾਡੀ ਕੋਈ ਇੱਛਾ ਨਹੀਂ। ਇੱਛਾ ਤਦ ਨਾ ਹੁੰਦੀ ਜੇਕਰ ਤੁਸੀਂ ਇਸ਼ਕ ਕਰਦੇ ਪਰ ਜਤਾਉਂਦੇ ਨਾ। ਉਡੀਕ ਕਰਦੇ ਪਰ ਦੱਸਕੇ ਨਹੀਂ। ਸਮਰਪਣ ਕਰਦੇ ਪਰ ਬਿਨਾਂ ਦਬਦਬਾ ਹੇਠ। ਜਾਗਰੂਕ ਕਰਦੇ ਪਰ ਖੁਦ ਨੂੰ ਤਵੱਜੋ ਨਾ ਦੇ। ਬਹਿਤਰ ਹੁੰਦੇ ਪਰ ਕਰਮ ਕਰਕੇ ਨਾ ਕਿ ਅਹਿਸਾਸ ਦਵਾ। ਕੀ ਐਸਾ ਕਦੇ ਹੋਇਆ ਜਿਸ ਪਿੱਛੇ ਤੁਹਾਨੂੰ ਕੁਝ ਪਾਉਣ ਦੀ ਇੱਛਾ ਨਾ ਹੋਈ ਹੋਵੇ।"

ਮੈਂ ਉਸਦਿਆਂ ਸਵਾਲਾਂ ਅੱਗੇ ਖੁਦ ਨੂੰ ਹੱਦ ਤੋਂ ਪਰੇ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਜੁਆਬ ਕੋਈ ਨਹੀਂ ਸੀ ਬਸ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਉਣ ਤੋਂ ਸਿਵਾਏ। ਮੈਂ ਨਾਂਹ ਵਿੱਚ ਸਿਰ ਹਿਲਾਇਆ ਤੇ ਉਹ ਰੁਕ ਫਿਰ ਬੋਲੀ..

"ਫਿਰ ਕਿਵੇਂ ਆਖ ਸਕਦੇ ਕਿ ਤੁਹਾਡੇ ਵਿੱਚ ਇਹ ਗੁਣ ਨੇ? ਸਭ ਤੋਂ ਅਹਿਮ ਗੱਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਪ੍ਰੇਮ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਰੱਖ ਤੁਸੀਂ ਹੋਰਾਂ ਨੂੰ ਦੁਰਕਾਰਦੇ ਹੋ। ਇਹ ਕਿਵੇਂ ਦਾ ਪ੍ਰੇਮ ਹੋਇਆ ਜੇ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਦਇਆ ਦਾ ਭਾਵ ਪ੍ਰਗਟਾਵੇ ਤੇ ਦੂਸਰੇ ਪ੍ਰਤੀ ਈਰਖਾ ਦਾ। ਪ੍ਰੇਮ ਤਾਂ ਉਹ ਹੋਣਾ ਚਾਹੀਦਾ ਜੇ ਕਿਸੇ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਲਈ ਹੋਵੇ ਓਹੀ ਇੱਕ ਘਾਹ ਦੇ ਤਿਨਕੇ ਲਈ ਵੀ ਹੋਵੇ। ਉਹ ਭਾਵੇਂ ਸੁੱਕਾ ਹੋਵੇ ਜਾਂ ਫਿਰ ਹਰਿਆ। ਇੱਛਾਵਾਂ ਦੀ ਆੜ ਹੇਠ ਪ੍ਰੇਮ ਨਹੀਂ ਬਸ ਖੁਦ ਦਾ ਮਤਲਬ ਹੁੰਦਾ ਹੈ। ਤੇ ਸੱਚ ਦੀ ਰਾਹ ਦੀ ਖੋਜ ਵਿੱਚ ਅਸਲ ਰੱਬ ਰੂਬਰੂ ਹੋ ਹੱਥਾਂ ਤੇ ਚੁੱਕ ਲੈਂਦਾ ਏ।"

"ਕੀ ਫਿਰ ਮਹਿਬੂਬ ਨਾਲ ਇਸ਼ਕ ਕਰਨਾ ਫਜੂਲ ਏ?"

"ਨਾ ਬਿਲਕੁਲ ਵੀ ਨਹੀਂ। ਇਸ਼ਕ ਕਰਨਾ ਫਜੂਲ ਨਹੀਂ ਪਰ ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਪਿੱਛਲੇ ਮਕਸਦ ਦਾ ਹੋਣਾ ਫਜੂਲ ਹੈ। ਜੇ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਫਜੂਲ ਬਣਾ ਦੋਂਦਾ ਏ।"

"ਇਸ਼ਕ ਦੇ ਪਿੱਛੇ ਤਾਂ ਇੱਕ ਹੀ ਮਕਸਦ ਹੁੰਦਾ ਇਸ਼ਕ ਕਰਨਾ। ਉਹ ਫਜੂਲ ਕਿਵੇਂ ਹੋਇਆ ਭਲਾ?"

"ਸਿਰਫ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤਾਲੂਕਾਤ ਦਾ ਮਕਸਦ, ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰ ਹੋਰ ਈਨਾਂ ਮਨਾਉਣ ਦਾ ਮਕਸਦ।"

"ਜਿਸਮਾਨੀ ਤਾਲੂਕਾਤ ਵੀ ਤਾਂ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਪ੍ਰਗਟਾਉਣ ਦਾ ਇੱਕ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ।"

"ਹਾਂ ਪਰ ਅੰਗਾਂ ਦੀ ਛੋਹ ਤਦ ਤੱਕ ਹੀ ਇਸ਼ਕ ਨੂੰ ਜਾਹਰ ਕਰਨ ਦਾ ਜ਼ਰੀਆ ਹੈ ਜਦ ਤੱਕ ਮਨ ਵਾਸਨਾ ਤੋਂ ਰਹਿਤ ਹੋ ਅਹਿਸਾਸ ਦੀ ਬੋਲੀ ਨੂੰ ਸਮਝੇ ਤੇ ਪਿਆਰ ਕਰੇ ਨਾ ਕਿ ਜਿਸਮ ਫਰੋਸ਼ੀ।"

ਉਸਦੇ ਜੁਆਬ ਮੇਰੇ ਜ਼ਮੀਰ ਨੂੰ ਹਲੂਣ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਨੂੰ ਸਮਝ ਨਹੀਂ ਸੀ ਆ ਰਿਹਾ ਕਿ ਕੀ ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਉਸਦੇ ਜਿਸਮ ਦੀ ਛੋਹ ਕਾਰਨ ਪਿਆਰ ਕਰਦਾ ਹਾਂ ਜਾਂ ਮੈਨੂੰ ਅਸਲ ਵਿੱਚ ਇਸ਼ਕ ਹੈ ਉਸ ਨਾਲ। ਜਾਂ ਕੋਈ ਹੋਰ ਕਾਰਨ ਜਾਂ ਮਤਲਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਮੇਰਾ ਉਸ ਨੂੰ ਇਸ਼ਕ ਦਾ ਪ੍ਰਗਟਾਵਾ ਕਰਨਾ। ਮੇਰੇ ਮਨ ਨੂੰ ਦਚੁੱਤੀ ਵਿੱਚ ਪਾ ਦਿੱਤਾ ਸੀ ਨਸੀਬੇ ਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਨੇ। ਮੇਰੇ ਮਨ 'ਚ ਸਵਾਲ ਉੱਠਿਆ ਕੀ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ੀ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਉਸ ਬਾਰੇ ਜੇ ਅੱਜ ਸੁਪਨਾ ਦੇਖਿਆ। ਇੱਛਾ ਹੋਈ ਕਿ ਇਹ ਵੀ ਜਾਣ ਹੀ ਲਵਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ੀ ਹਾਂ ਜਾਂ ਨਿਰਦੇਸ਼? ਮੈਂ ਬੋਲਿਆ...

"ਮੈਨੂੰ ਅੱਜ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਆਇਆ। ਕੁਝ ਜਿਸਮਾਨੀ ਤਾਲੂਕਾਤ ਵਾਲਾ ਹੀ? ਕੀ ਮੈਂ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋਇਆ?"

"ਇਹ ਸਵਾਲ ਮੇਰੇ ਨਾਲੋਂ ਚੰਗਾ ਆਪਣੇ ਮਹਿਬੂਬ ਨੂੰ ਪੁੱਛੋ। ਕੀ ਉਸਦੀ ਇੱਛਾ ਸੀ?"

"ਪਰ ਇਹ ਤਾਂ ਬਸ ਇੱਕ ਸੁਪਨਾ ਸੀ। ਉਸਨੂੰ ਇਸ ਬਾਰੇ ਸਵਾਲ ਕਿਵੇਂ ਕਰ ਸਕਦਾ। ਨਾਲੇ ਉਹ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਬਹੁਤ ਦੂਰ ਏ। ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਪੁੱਛ ਸਕਦਾ।"

"ਸੁਪਨਾ ਵੀ ਹਕੀਕਤ ਦਾ ਇੱਕ ਅੰਗ ਹੁੰਦੇ ਨੇ। ਹਕੀਕਤ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਹੀ ਮਨ ਸੁਪਨੇ ਘੜਦਾ ਹੈ। ਤੁਸੀਂ ਦੇਸ਼ੀ ਹੋ ਜਾਂ ਨਹੀਂ ਇਹ ਸਵਾਲ ਪੁੱਛੋ। ਉਹਨਾਂ ਤੱਕ ਪਹੁੰਚ ਜਾਣਗੇ।"

ਅਸੀਂ ਆਪਣੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਵਿੱਚ ਏਨੇ ਮਸਤ ਹੋ ਗਏ ਕਿ ਸੂਰਜ ਇੱਕ ਦਮ ਢਲ ਗਿਆ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੋਇਆ। ਮੈਨੂੰ ਵਕਤ ਵੇਖਣ ਦਾ ਖਿਆਲ ਆਇਆ ਤਾਂ ਇੱਕ ਦਮ ਜੇਬ ਚੋਂ ਫੋਨ ਕੱਢ ਸਮਾਂ ਵੇਖਿਆ। ਸੱਤ ਵੱਜਣ ਵਾਲੇ ਸਨ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਦ ਵਕਤ ਲੰਘ ਗਿਆ।

ਮੈਂ ਉੱਠਿਆ ਤੇ ਬੋਲਿਆ..

"ਅੱਜ ਛੇਤੀ ਹੀ ਹਨੇਰਾ ਹੋ ਗਿਆ। ਵਕਤ ਦਾ ਤਾਂ ਪਤਾ ਹੀ ਨਹੀਂ ਲੱਗਾ ਛੇਤੀ ਹੀ ਲੰਘ ਗਿਆ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਵਕਤ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਤੇ ਹੀ ਹੈ। ਬਸ ਤੁਸੀਂ ਹੀ ਵਕਤ ਦੀ ਦਰਕਾਰ ਨੂੰ ਨਹੀਂ ਸਮਝ ਪਾਏ।" ਉਸਨੇ ਉੱਠਦੇ ਹੋਏ ਆਖਿਆ...

ਉਸਦੇ ਹਰ ਜੁਆਬ ਮੈਨੂੰ ਅੰਦਰੋਂ ਨਿਚੋੜ ਕੇ ਰੱਖ ਰਹੇ ਸਨ। ਮੈਂ ਉਸਨੂੰ ਖੜੀ ਨੂੰ ਨਿਹਾਰਨ ਲੱਗਾ। ਉਸਦੀ ਪ੍ਰਤੱਖ ਦਿਖ ਰਹੀ ਸੁੰਦਰਤਾ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲ ਨਜ਼ਰ ਭਰ ਕੇ ਤੱਕਣ ਤੇ ਮਜਬੂਰ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸਦੇ ਹੁਸਨ ਨੂੰ ਬਿਆਨ ਕਰਨਾ ਮੇਰੇ ਵੱਸ ਵਿੱਚ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਗਲ ਚਿੱਟੇ ਰੰਗ ਦਾ ਪਲਾਜ਼ੇ ਸੂਟ। ਚਾਰ ਰੰਗਾਂ ਦਾ ਕਮੀਜ਼ ਦੇ ਆਲੇ ਦੁਆਵੇ ਘੇਰਾ। ਮੇਢੇ ਤੇ ਰੱਖੀ ਪੀਲੇ ਰੰਗ ਦੀ ਚੁੰਨੀ ਜਿਸ ਉੱਪਰ ਭੰਬੀਰੀਆਂ ਦੀ ਤਰ੍ਹਾਂ ਲਾਲ ਹਰੇ ਪੱਖੇ ਬਣੇ ਹੋਏ ਸਨ। ਕੱਦ ਬਹੁਤਾ ਉੱਚਾ ਨਹੀਂ ਸੀ ਮੇਰੇ ਹਾਣ ਬਰੇਬਰ ਲੱਗੀ ਮੈਨੂੰ। ਖੁੱਲਿਆਂ ਵਾਲਾਂ ਕਾਰਨ ਮੈਂ ਹੋਰ ਆਕ੍ਰਿਸ਼ਿਤ ਹੋ ਗਿਆ। ਚਿਹਰੇ ਦੀ ਮਾਸੂਮੀਅਤ

ਸਚਮੁੱਚ ਹੀ ਉਸਨੂੰ ਰੱਬ ਦਾ ਰੂਪ ਦੱਸਦੀ ਜਾ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਹ ਮੈਨੂੰ ਉਸ ਵੱਲ ਤੱਕਦਾ ਵੇਖ ਮੁਸਕਰਾਈ ਤੇ ਬੋਲੀ...

"ਅੱਖ ਟਿਕਾਈ ਨਹੀਂ ਜਾਂਦੀ ਤੇ ਗੱਲਾਂ ਸਬਰ ਦੀਆਂ ਕਰਦੇ ਹੋ।"

ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸ਼ਰਮਸਾਰ ਹੋ ਗਿਆ। ਉਸ ਕੋਲ ਸਿੱਧਾ ਜੁਆਬ ਸੀ ਮੇਰੀਆਂ ਹਰਕਤਾਂ, ਮੇਰਿਆਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ। ਸਵਾਲ ਜੁਆਬ ਕਰਨ ਵਿੱਚ ਮੈਨੂੰ ਉਹ ਕੋਈ ਮਾਹਰ ਪ੍ਰਤੀਤ ਹੁੰਦੀ ਸੀ। ਜਿਸ ਦੇ ਕੋਲ ਮੇਰੇ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਸੀ। ਮੇਰੇ ਖਿਆਲ ਵਿੱਚ ਫਿਰ ਤੋਂ ਸਵਾਲ ਆਇਆ ਤੇ ਮੈਂ ਪੁੱਛਿਆ...

"ਕੀ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਦੇ ਇਨਸਾਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਇੱਕੋ ਜਿਹਾ ਪਿਆਰ ਰੱਖ ਸਕਦਾ ਹੈ?"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਤੁਹਾਡੇ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ ਮੁੱਕਣੇ। ਪਰ ਵਕਤ ਮੁੱਕ ਜਾਣਾ। ਨਾਲੇ ਜਿੰਨ੍ਹਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਤੁਹਾਨੂੰ ਪਤਾ ਹੁੰਦੇ ਉਹ ਨਾ ਪੁੱਛੋ ਤਾਂ ਬਹਿਤਰ ਏ।"

"ਨਹੀਂ ਮੇਰੇ ਕੋਲ ਇਸ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਹੈਨੀ। ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੋਵੇ, ਪਰ ਮੈਂ ਸਪਸ਼ਟ ਜੁਆਬ ਦੀ ਭਾਲ ਵਿੱਚ ਹਾਂ।"

"ਹੁਣ ਵਕਤ ਕਾਫੀ ਹੋ ਗਿਆ ਫਿਰ ਸਹੀ ਕਦੇ ਅਗਰ ਮਿਲੇ ਤਾਂ।"

"ਤੁਸੀਂ ਚਲਦੇ ਚਲਦੇ ਜੁਆਬ ਦੇ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਆਪਾਂ ਨੂੰ ੫ ੭ ਮਿੰਟ ਤਾਂ ਲੱਗ ਹੀ ਜਾਣੇ ਆਪਣੇ ਰਾਹਾਂ ਨੂੰ ਜਾਂਦਿਆ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ.. ਤੁਸੀਂ ਤਾਂ ਚਾਹੁੰਦੇ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਮਿਲੇ। ਜੇ ਜੁਆਬ ਲੈਣੇ ਏਨੇ ਹੀ ਅਸਾਨ ਹੁੰਦੇ ਫਿਰ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਸੌਖੀ ਨਾ ਹੋ ਜਾਂਦੀ?"

ਅਸੀਂ ਦੋਨੋਂ ਚੱਲ ਰਹੇ ਸੀ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਸਵਾਲ ਦੇ ਜੁਆਬ ਲਈ ਉਸਦੇ ਹਾੜੇ ਕੱਢ ਰਿਹਾ ਸੀ। ਪਰ ਉਹ ਇੰਝ ਕਰ ਰਹੀ ਸੀ ਜਿਵੇਂ ਉਹ ਜੁਆਬ ਦੇਣਾ ਨਾ ਚਾਹੁੰਦੀ ਹੋਵੇ। ਮੈਂ ਫਿਰ ਤੋਂ ਆਖਿਆ..

"ਬਸ ਆਹ ਆਖਰੀ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਦੇਦੋ।"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਜੁਆਬ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਨਹੀਂ ਉਹਨਾਂ ਤੋਂ ਪੁੱਛੋ ਜੋ ਇੱਕ ਇਨਸਾਨ ਦਾ ਅਸਲ ਜਾਣਨ ਤੇ ਵੀ ਉਹਨਾਂ ਦਾ ਇਸ਼ਕ ਤੁਹਾਡੇ ਪ੍ਰਤੀ ਘੱਟ ਨਹੀਂ ਹੋਇਆ। ਵੈਸੇ ਬਹੁਤ ਘੱਟ ਸੰਭਵ ਹੈ ਇੱਕ ਔਰਤ ਦਾ ਦੋ ਮਰਦਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਨ ਪਿਆਰ ਜਾਂ ਇੱਕ ਮਰਦ ਦਾ ਦੋ ਔਰਤਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਸਮਾਨ ਪਿਆਰ। ਹਾਂ ਵਕਤ ਦੀ ਚੋਟ ਹੇਠ ਪਿਆਰ ਘੱਟ ਵੱਧ ਸਕਦਾ ਹੈ ਜਾਂ ਫਿਰ ਇੱਕ ਪ੍ਰਤੀ ਖਤਮ ਵੀ ਹੋ ਸਕਦਾ ਹੈ। ਅਜਿਹਾ ਸਦਾ ਨਹੀਂ ਰਹਿੰਦਾ ਕਿ ਦੋਨਾਂ ਪ੍ਰਤੀ ਹਰ ਵਕਤ ਪਿਆਰ ਸਮਾਨ ਰਹੇ। ਵਕਤ ਜਾਂ ਹਲਾਤਾਂ ਦੇ ਬਦਲਾਵ ਹੇਠ ਪਿਆਰ ਵਿੱਚ ਭਰਮਾਰ ਜਾਂ ਗਿਰਾਵਟ ਆਉਂਦੀ ਰਹਿੰਦੀ ਏ।"

"ਪਰ ਪਿਆਰ ਤਾਂ ਪਿਆਰ ਹੈ ਉਹ ਘੱਟ ਵੱਧ ਕਿਵੇਂ ਸਕਦਾ?"

"ਹਾਹਾਹਾਹਾਹਾ... ਬਸ ਬਸ ਹੁਣ ਹੋਰ ਸਵਾਲ ਨਹੀਂ। ਮੈਂ ਚੱਲਦੀ ਹਾਂ ਹੁਣ ਵਕਤ ਕਾਫੀ ਹੋ ਗਿਆ। ਫਿਰ ਕਦੇ ਮਿਲਾਂਗੇ ਅਗਰ ਲੋੜ ਪਈ ਤਾਂ।"

ਇਸ ਤੋਂ ਪਹਿਲਾਂ ਕਿ ਮੈਂ ਕੁਝ ਆਖਦਾ ਉਸਨੇ ਬਾਏ ਬੋਲੀ ਤੇ ਆਪਣੀ ਚਾਲ ਤੇਜ ਕਰ ਪਲਾਂ ਵਿੱਚ ਮੇਰੇ ਤੋਂ ਦੂਰ ਨਿਕਲ ਗਈ। ਪਤਾ ਹੀ ਨਾ ਲੱਗਾ ਕਦ ਅੱਖਾਂ ਤੋਂ ਉਹਲੇ ਹੋ ਗਈ। ਇੱਕ ਦਮ ਅਲੋਪ। ਮੈਂ ਆਪਣੇ ਮੇਟਰਸਾਇਕਲ ਕੋਲ ਖੜਾ ਸੀ। ਮੈਂ ਕੁਝ ਦੇਰ ਉਸ ਬਾਰੇ ਸੋਚਿਆ ਤੇ ਫਿਰ ਘਰ ਵੱਲ ਨੂੰ ਰੁੱਖ ਕੀਤਾ। ਘਰ ਪਹੁੰਚ ਮੈਂ ਰੋਟੀ ਪਾਣੀ ਖਾਧਾ ਤੇ ਉਸ ਕੁੜੀ ਨਾਲ ਹੋਈਆਂ ਗੱਲਾਂ ਤੇ ਬੜਾ ਗੌਰ ਕੀਤਾ। ਉਸਦੀਆਂ ਗੱਲਾਂ ਮੇਰੇ ਧੁਰ ਤੱਕ ਵਾਸ ਕਰ ਚੁੱਕੀਆਂ ਸਨ। ਉਸ ਤੋਂ ਪਿੱਛੋਂ ਮੈਂ ਅਗਲੇ ਦੇ ਤਿੰਨ ਦਿਨ ਲਗਾਤਾਰ

ਜਾਂਦਾ ਰਿਹਾ ਪਰ ਉਹ ਕਿਧਰੇ ਵੀ ਦਿਖਾਈ ਨਾ ਦਿੱਤੀ। ਮੈਂ ਲੰਮਾਂ ਸਮਾਂ ਉਡੀਕ ਕਰਦਾ ਪਰ ਉਸਦੇ ਕਹਿਣ ਮੁਤਾਬਿਕ ਸ਼ਾਇਦ ਅਜੇ ਵਕਤ ਨਹੀਂ ਸੀ ਹੋਇਆ ਮੁਲਾਕਾਤ ਦਾ। ਮੇਰੇ ਕੁਝ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਮਿਲੇ ਪਰ। ਬਹੁਤੇ ਸਵਾਲ ਅਜੇ ਵੀ ਸਹੀ ਜੁਆਬ ਲੱਭ ਰਹੇ ਹਨ। ਨਹੀਂ ਜਾਣਦਾ ਇਹਨਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਲੈਣ ਲਈ ਮੈਨੂੰ ਕਿੰਨਾ ਕੁ ਵਕਤ ਸਬਰ ਰੱਖਣਾ ਪਵੇਗਾ।

ਕੀ ਨਸੀਬੇ ਸੱਚੀ ਰੱਬ ਤਾਂ ਨਹੀਂ ਸੀ। ਕਿਵੇਂ ਉਹ ਮੇਰੇ ਮਨ ਦੀਆਂ ਕੜੀਆਂ ਨੂੰ ਇੱਕ ਇੱਕ ਕਰ ਜੋੜ ਰਹੀ ਸੀ। ਉਸ ਕੋਲ ਹਰ ਸਵਾਲ ਦਾ ਜੁਆਬ ਕਿਵੇਂ ਸਪਸ਼ਟ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਸੀ। ਉਸਨੇ ਕੁਝ ਜੁਆਬ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਦਿੱਤੇ ਪਰ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਸਵਾਲ ਖੜੇ ਵੀ ਕਰ ਗਈ। ਪਤਾ ਨਹੀਂ ਇਹਨਾਂ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਕਦੇ ਮਿਲਣਗੇ ਵੀ ਜਾਂ ਨਹੀਂ। ਇੱਕ ਗੱਲ ਤਾਂ ਜਰੂਰ ਸੀ ਨਸੀਬੇ ਸੱਚ ਮੁੱਚ ਹੀ ਨਸੀਬ ਬਦਲਣ ਆਈ ਸੀ। ਜਿਸਦੇ ਆਗਮਨ ਤੇ ਮਨ ਤੇ ਪਏ ਬਹੁਤ ਸਾਰੇ ਬੋਝਾਂ ਨੂੰ ਰਾਹਤ ਮਿਲੀ ਤੇ ਮਨ ਤਨਾਵ ਦੇ ਪ੍ਰਭਾਵ ਤੋਂ ਮੁਕਤ ਹੋ ਸ਼ਾਂਤ ਜਿਹਾ ਮਹਿਸੂਸ ਕਰਨ ਲੱਗਾ। ਪਰ ਸਵਾਲ ਇਹ ਹੈ ਕਿ ਕਦ ਤੱਕ?

ਪ੍ਰੀਤ ਸਿੰਘ ਭੈਣੀ

+91 9779324826

ਇਸ ਕਹਾਣੀ ਤੇ ਵਿਚਾਰ ਕਰਨ ਲਈ ਜਾਂ ਆਪਣੇ ਮਨ ਵਿੱਚ ਉੱਠਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਹਾਸਲ ਕਰਨ ਲਈ ਤੁਸੀਂ ਮੈਨੂੰ ਕਾਲ, ਵੱਟਸਐੱਪ ਜਾਂ ਈ ਮੇਲ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਮੇਰੀਆਂ ਲਿਖੀਆਂ ਨਵੀਆਂ ਪੁਰਾਣੀਆਂ ਕਹਾਣੀਆਂ ਪੜ੍ਹਨ ਲਈ ਵੀ ਤੁਸੀਂ ਮੇਰੇ

ਨਾਲ ਸੰਪਰਕ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਤੁਸੀਂ ਇਨਸਟਾਗ੍ਰਾਮ ਜਾਂ ਟਵਿੱਟਰ ਤੇ ਵੀ ਫੋਲੋਉ ਕਰ ਸਕਦੇ ਹੋ।

ਤੁਹਾਡਿਆਂ ਬੇਅੰਤ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਲਈ ਅਸੀਂ ਇੱਕ ਕਿਤਾਬ ਪ੍ਰਕਾਸ਼ਿਤ ਕੀਤੀ ਹੈ ਵਾਰਤਾਲਾਪ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ ਦੁਨੀਆ ਦੇ ਲਗਭਗ ਹਰ ਕਿਸਮ ਦੇ ਸਵਾਲਾਂ ਦੇ ਜੁਆਬ ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਰੂਪ ਵਿੱਚ ਦਰਸਾਏ ਗਏ ਹਨ। ਜਿਸ ਵਿੱਚ 26 ਕਵੀ ਤੇ 26 ਕਵਿੱਤਰੀਆਂ ਦਾ ਯੋਗਦਾਨ ਹੈ। ਜੇ ਲੜੀਵਾਰ ਬਿਨਾਂ ਕਿਸੇ ਰੁਕਾਵਟ 105 ਕਵਿਤਾਵਾਂ ਤੱਕ ਸਵਾਲ ਜੁਆਬ ਕਰਦੇ ਹਨ। ਕਿਤਾਬ ਵਿਚਲੇ ਕਵੀ ਆਪਸ ਵਿੱਚ ਸਵਾਲ ਜੁਆਬ ਕਰਦੇ ਹਨ ਜੇ ਕਿ ਹਰ ਕਿਸੇ ਦੀ ਜ਼ਿੰਦਗੀ ਨੂੰ ਪ੍ਰਭਾਵਿਤ ਕਰਦੇ ਨੇ। ਤੁਸੀਂ ਇਹ ਕਿਤਾਬ ਦਾ ਮੁੱਲ ਦੇ ਡਾਕ ਰਾਹੀਂ ਇਸਨੂੰ ਆਪਣੇ ਘਰ ਮੰਗਵਾ ਸਕਦੇ ਹੋ। ਧੰਨਵਾਦ ਜੀ।

**Read more books from Preet Bhaini
at www.PunjabiLibrary.com**

Search

Punjabi Library
App Store

Search

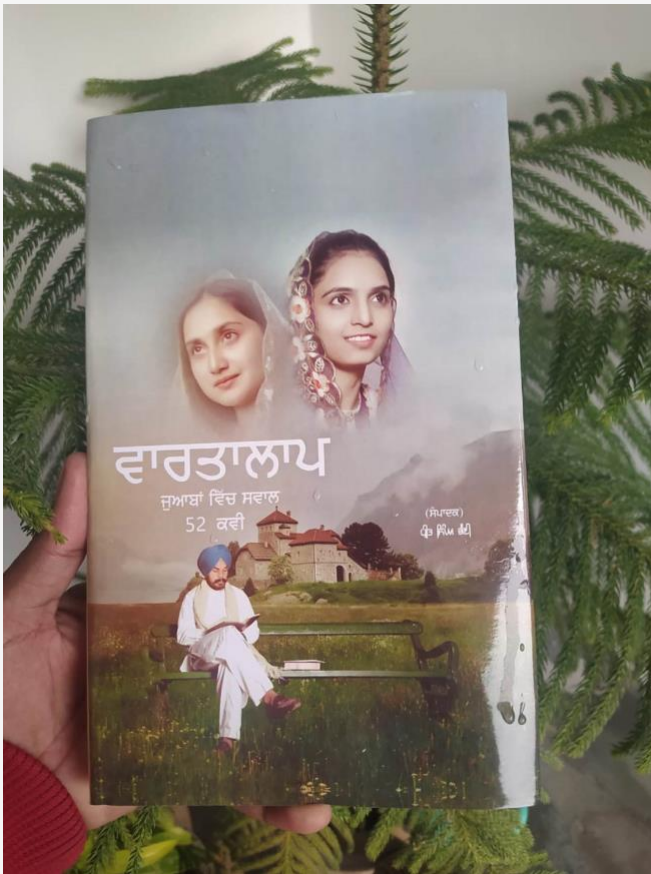
Punjabi Library
Google Play

ਪੰਜਾਬੀ ਲਾਇਬ੍ਰੇਰੀ PUNJABI LIBRARY

www.PunjabiLibrary.com

Instagram

@preet.bhaini

twitter

@_PreetBhaini

E-mail

preetdishayari@gmail.com

